

Lietuvių mokslinės problemos

NAUJAUSIŲ KATALIKŲ BAŽNYČIOS DIREKTYVŲ
SVIESOJE

DR. ANTANAS JUŠKA, Chicago, Ill.

Tokiuo pavadinimu saulės šviesa išvydo ketvirtasis Lietuvių Katalikų Mokslo akademijos suvažiavimo darbu, tomas. Šio leidinio redaktorius prof. kun. dr. Antanas Luima S. J. savo įžanginiame žodyje nurodo, kad Lietuvių Katalikų Mokslo akademija buvo įkurta laisvoje Lietuvoje, kur ir įvyko trys jos narių suvažiavimai, gi ketvirtąjį buvo nutarta šaukti Vilniuje, šimtmetiniame kultūros centre, tačiau karas, dvi okupacijos sužlugdė pačią akademiją. Ši garbingoji institucija buvo atnaujinta Romoje, 1953 metais. Atkūrimo iniciatoriais buvo garbingos atminties vyskupas Vincentas Padolskis, dr. Stasys Bačkys (tuometinis Lietuvos atstovas Paryžiuje), prof. dr. Z. Ivinskis ir kiti. Valdyba ir sušaukė Lietuvių Katalikų Mokslo akademijos ketvirtąjį narių suvažiavimą 1957 m. spalio 2-4 dienomis, Romoje. Išleistoje knygoje ir pateikti paskutinio suvažiavimo referatai. Penktasis akademijos narių suvažiavimas šaukiamas šiais metais, rugsėjo 1-3 dienomis, Chicagoje.

Pačią akademiją tektų visokeriopai paremti. Senesnių jos narių jau mažai beliko, o ir šie tapo atskirti nuo mokslo židinių. Įtraukimas naujų, jaunų narių yra būtinas. Šiems akademija gali sudaryti gerą dirvą, kurioje jų talentai prasiskleis, sužydės.

Lietuvių Katalikų Mokslo akademijos suvažiavime, kuris iš eilės buvo ketvirtasis, buvo paaiškintos šios mokslo šakos: teologija, medicinos etika, teisė, filosofija, istorija.

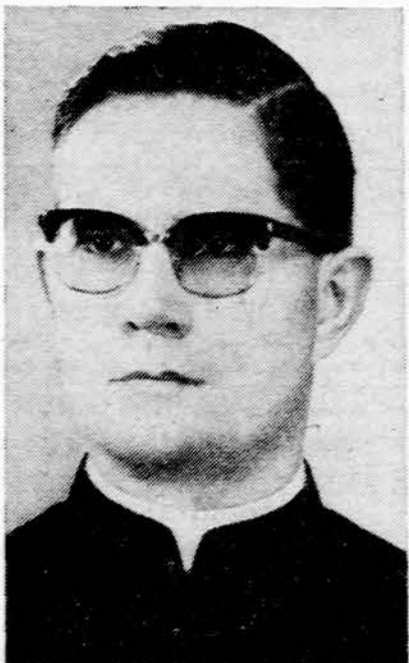
Teologo žodis

Pontifikalinis Gregorianum universitetas Romoje yra sena, plačiai visame pasaulyje žinoma mokslo įstaiga, kurią valdo tėvai jėzuitai, kurių kiekviena provincija parenka pačius stipriausius kandidatus profesūrai. Nenuostabu, kad šio universiteto auklėtiniais-studentais yra buvę daugelis vyskupų, kardinolų, popiežių. Jame, rodos, daugiau negu bet kuriam kitame, nemažas skaičius ir lietuvių yra įsigiję daktaro laipsnius. Lietuvos tėvų jėzuitų provincijai čia atstovauja du pajėgūs tėvai — kun. dr. Antanas Luima ir kun. dr. Paulius Rabikauskas. Pirmasis dėsto asketinę teologiją, kurios kursą, regis, yra paruošęs spaudai dviejuose tomuose. Šio mielo profesoriaus referato tema šiame suvažiavime buvo: "Mistinio Kristaus Kūno sąvoka". Ta subtili idėja buvo daugiau atskleista Pijaus XII viešpatavimo metu. Lietuvių teologinėje literatūroje ji nėra pakankamai išnagrinėta. Ši gili mintis tam tikra prasme yra praktiška, nes kiekvienas katalikas turi siekti vienybės, kuri išplaukia iš jo dalyvavimo Mistiniame Kristaus Kūne — vienybės su Dievu, vienybės pačiame savyje, vienybės su kitais. Autorius šią sunkią temą išdėsto paprastai, apgalvotai, išsamiai ir patraukliai. Jis čia pasirodo pirmą kartą lietuvių teologu. Tekstą pageidauti, kad Lietuvos tėvų jėzuitų provincija jį šioje garbingoje įstaigoje paliktų dar ilgu metus, kur jam atsiskleis plati ateitis ir kur jis

krikščionybės širdyje liudys apie mūsų kenčiančią tautą.

Medicinos etika

Tėvai marijonai turi Romoje savo atskirą kolegiją. Jų studentai lanko įvairius universitetus. Dauguma, bėnt seniau taip buvo, yra studijavę kitame garsiaame universitete, kurį valdė tėvai domininkonai, Angeli-cum. Jame doktoratą, ir tai su pažymiu magna cum laude, yra apgynę dabartinis tėvų mari-

Kun. dr. Pr. Brazys, kurio straipsnis apie medicinos etiką išspausdintas "Suvažiavimo darbuose".

jonų vicegenerolas kun. dr. Pranas Brazys. Šio jauno mokslininko tema buvo: "Medicinos etika pagal Pijaus XII direktivas". Pirmu požūriu atrodo pats objektas kiek siaurokas, tačiau, visai teisingai autorius pastebi, kad visoje Bažnyčios istorijoje nėra kito popiežiaus, kuris šiuo klausimu būtų tiek daug kalbėjęs, rašęs. Kita vertus ir medicinos mokslo yra neįprasta pažanga mūsų dienose. Tema yra aktuali šiems laikams, kai hedonizmas yra viešai garbinamas, niekinant individo ir šeimos moralę. Garbingos atminties popiežiaus direktivos šioje srityje yra begalo plačios, nes jos remiasi prigimtinėmis, o tuo pačiu saisto ir ne katalikus. Šventojo Sosto nurodymai, ypatingai moterystės srityje, turėtų būti kuo plačiau paskleisti. Charakteringa tai, kad jie pačioje medicinoje gana atsargūs, palikdami paskutinį žodį specialistams, nesigilindami į plonybės, smulkmenas. Prelegento kalba paprasta, stilius aiškus, jautiama precizija, į dalyką įsigilinimas, jo supratimas. Ši studija yra labai naudinga, reikalinga, visiems, ypatingai gydytojams; tekstą pageidauti, kad ji būtų išleista atskirai.

Tautų apsisprendimo teisė

Buvęs Lietuvos pasiuntinys Paryžiuje dr. Stasys Bačkis yra garsus teisininkas, diplomatas, regis, žinomojo Sorbono universiteto auklėtinis. Jis šiame suvažiavime skaitė paskaitą, temą: "Katalikų Bažnyčios doktrina apie tautų apsisprendimo teisę". Ministeris pradžioje išskleidė didelį šių dienų paradoksą — Europos tautoms apsisprendimo teisė atimta, Afrikai prižadinta. Jis reikią viltį, kad ir sename kontinente šis svarbus principas netolimoje ateityje bus atgaivintas, pritaikytas ir okupuotai Lietuvai: Laisvo tautų apsisprendimo tiesa buvo daugiau išryškinta paskutiniųjų popiežių. Prelegentas yra tos

nuomonės, kad tautų suverenumas nėra absoliutus, kad ateityje gali susidaryti politiniai vienetai, apjungiant daugelį tautų, ir apribos atskirų valstybių nepriklausomumą. Dr. Stasio Bačkio referatas yra labai įdomus, ir tai kaip specialisto teisininko, diplomato.

Marksiizmas ir krikščionybė

Dr. Jonas Norkaitis, Vokietijos mokyklos atžala, su savo referatu, kuris dėl autoriaus negalėjimo dalyvauti suvažiavime nebuvo skaitytas, atskleidžia neabejotiną talentą. Pirmoje savo referato dalyje autorius išdėsto Markso istorinio materializmo sąvoką, naudodamasis pirmaeiliais šaltiniais. Jo citatos yra vietomis gana ilgos, daugiausia vokiečių kalba, kas sudarys skaitytojams nestudijuotiems filosofijos, nemokantiems gerai vokieškai, gana didelių sunkumų. Prelegentas antroje dalyje, remdamasis popiežių enciklikomis, teisingai įrodinėja, kad marksiizmas su krikščionyste niekuomet nebuvo ir nebus sutaukintas.

Lietuva ir Apaštalių Sostas

Šių eilučių autoriui, kaip istorijos mėgėjui, buvo labai įdomu susipažinti su mūsų dviejų istorikų referatais — prof. dr. Z. Ivinskis: "Lietuvos ir Apaštalių Sosto santykiai amžių bėgyje (iki XVIII šimtmečio galio)" ir kun. dr. S. Matulis MIC tema: "Lietuva ir Apaštalių Sostas 1795-1940". Beabejo, pirmasis yra vienas iš didžiausių Lietuvos istorikų. Jis doktoratą įgijo Vokietijoje, dėstė mūsų praeities kursą Vytauto Didžiojo universitete, dabar gyvena Romoje, tyrinėdamas Vatikano ir kitus archyvus. Ne vienas iš jo kolegų apsigyveno Amerikoje, spėjo medžiagiškai viskuo apsirūpinti; dr. Z. Ivinskis, nekartą kovodamas už kasdieninę egzistenciją, lieka ištikimas savi meilei — mūsų

P. Visvydas

NUOJAUTA

Gili gelmė — o gal sekus vanduo —
Priglaus likimo žalsvą varį
Ir niekad tau neatiduos
Bures vaikystės marių.

Ant stalo daug bus trupinių ir žodžių,
Daugiau bus virpesio lentynoj,
Labiau vienvietė vieniša atrodys,
Ir bus juodesnės metų žymės.

TAMSA

Ši naktis kaip raktas —
Atrakinio ir išleido
Nepagyntos laukinės
Nukamotą veidą.

Ir įsakė kerščiui
Pavilioti esmę,
Kad tuščia širdis
Būtų dar tuštesnė.

istorijai. Tuo atžvilgiu jis kaip ugnies, žaltio, garbinimas, būrų pripažinimas.

Pabaigoje mielas istorikas prieina išvados, kuri yra visiškai teisinga, jog iki 18 amžiaus galo niekas nepasirūpino, kad mūsų kraštas su Vatikanu turėtų ir nuolatinis, ir tamprūs ryšius.

Tektų pastebėti, kad prof. dr. Z. Ivinskio niekas negalėtų pralenkti medžiagos surinkimu, grynų faktų sugrupavimu, tačiau vietomis kaip ir norėtųsi daugiau išvadų, sintezių.

Kun. dr. Steponas Matulis MIC, jauna istorikų atžala, vykusiai tęsia pirmojo istoriko mintį. Jis yra kur kas drąsesnis, nes patiekia kritiškų pastabų, kai liečia devynioliktąjį šimtmetį, gi nepriklausomybės laikotarpiui tampa atsargus ir nuosaikus. Tur būt dėlto kai kas jį tame suvažiavime pavadino taktišku. Šiuo atžvilgiu savo atvirumui autorį pralenkia jo buvęs vyresnysis, garbingos atminties vyskupas P. Bučys. Viena yra aišku, kad už nebuvimą tamprūs antykų tarp laisvos ir nepriklausomos Lietuvos respublikos, pirmoje eilėje kalta lieka tuometinė mūsų krašto vyriausybė.

Krauju šveicaras, siela — lietuvis

Skirtingai minėtinas prof. dr. Juozas Eretas. Jis yra krauju tikras šveicaras, tačiau siela grynas lietuvis. Jo kūrybingiausi metai buvo paskirti mūsų tautai — Eltos organizatorius, universiteto profesorius, jauno vadas, švenčių, festivalių nepakeičiamas iniciatorius. Dr. Juozas Eretas suvažiavimo akimirkai, skirtos prof. dr. S. Šalkauskiui pagerbti, skaitė gana idomią, išsamią ir reikšmingą paskaitą: "Šalkauskis idėjų keliais". Jis su šia iš didžiausių Lietuvos asmenybių buvo artimuose, bičiuliškuose, santykiuose, be to surankiojo medžiagą iš asmenų, kurie Šalkauskį artimiau pažino. Ši paskaita, kaip ir prisiminimai apie prof. dr. Praną Dovydaitį, yra išleisti atskiru leidiniu. Abiemis studijomis tenka zavėtis — puikus stilius, o ir turinys išsamus, atviras ir nuorodrus.

Mūsų mirusiųjų skyriuje pateikti nekrologuose prisiminti: Vysk. Pranciškus Bučys, prel. Blažiejus Čėsnys, dr. Pranas Dielininkaitis, prof. P. Dovydaitis, dr. Kazimieras Jokantas, arkiv. Pranciškus Karevičius, vysk. Juozapas Kukta, prof. Petras Malakauskis, kan. Juozapas Meškauskas, dr. Kazys Pakšas, prof. K. Paltarokas, prel. Pranciškus Penkauskas, arkiv.

KULTŪRINĖ KRONIKA

• 20 metų trečiądienį suėmė nuo to tragiško momento kai prof. J. Baltrušaitis, didžiojo mūsų poeto Jurgio Baltrušaičio sūnus, yra dar parašęs šias knygas: 1) Viduramžių Armenijos ir Georgijos meno studija, vienintelį lietuvių laikraštį į pietus nuo Nemuno: "Naują Tiltą Keleivį"; taipgi leido kalendorius. Visa tai sustabdė naciai 1940 m. Savo spaustuvėje yra išleides daug lietuviškų knygų. Nacių priverstas išrepatijuoti į Lietuvą, atsigabeno didelį rinkinį lietuviškų knygų, kurios vėliau atiteko Vilniaus bibliotekai.

Drauge su juo naciai Vilniuje suėmė ir jo dukterį Oną Vilmantienę, 1919-1920 tarnavusią Lietuvos pasiuntinybėje Berlyne kanceliarijos vedėja. Vėliau dirbo tėvo spaustuvėje, padėdama redaguoti jo spausdinius. Uoli lietuviškos tautos kos rinkėja. Gestapo drauge su ja suėmė ir jos vyrą vokiečių, tapusį dideliu lietuvių draugu. Taipgi naciai suėmė Enzio Jagomasto sūnų Dovą, humanitarinius mokslus baigusį Kaune ir vėliau spaudos darbuose Tilžėje talkinusių tėvui. Kartu nuo nacių kulkos žuvo ir jo brolis Jurgis, 24 metų amžiaus, Vilniaus universiteto studentas. Visus juos naciai, užplūdi Lietuvą, be teismo, keršydami už ankstybesnę lietuvišką veiklą, suėmė.

• Solistė J. Liustikaitė, kompoz. S. Gailevičius, deklamatorė E. Gedikaitė su koncertais aplankė eilę lietuvių stovyklų Vokietijoje. Paskaitas lietuviškos išlaikymo klausimais yra davę dr. J. Grinius, kun. B. Lubinas, E. Simonaitis, J. Stankaitis, St. Vykintas.

Mečislovas Reinsys, Vysk. Justinas Staigaitis, prof. J. Totoraitis, kun. dr. Pranciškus Venckus. Nekrologų autoriai yra šie — kun. dr. S. Matulis MIC, kun. R. Krasauskas, kun. dr. M. Cyvas, kun. dr. V. Balčiūnas, kun. dr. P. Manelis, kun. dr. J. Venckus ir pasauliečiai — prof. dr. Z. Ivinskis, prof. dr. J. Grinius, dr. Vladas Vilimas, prof. dr. Juozas Eretas. Tie aprašymai yra trumpi, tačiau ne vienodos istorinės reikšmės. Vienur tiksliai sužymėti mūsų mirusiųjų parašyti straipsniai, išleisti studijos, knygos, kitur to pasimigendi, vienur sausai parašyta, lyg, rodos, autoriai anų gyvųjų nebūtų pažinę, kitur patiekiamas ir šių asmenų charakteristika.

Šio tomo mecenatas yra prel. Pranciškus Juras. Jo fotografija pirmame knygos puslapyje įdėta, pažymint, kad jis buvo pakeltas Lietuvos Katalikų akademijos garbės nariu. Vertam žmogui yra verta ir pagarba. Išdavoje — šis Lietuvių Katalikų akademijos suvažiavimo darbų ketvirtasis tomas sudaro didelį indėlį į mūsų kultūros istoriją. Šį leidinį mes karštai viltis, kad dienraščio skaitytojams Pranciškus Penkauskas, arkiv.

Mečislovas Reinsys, Vysk. Justinas Staigaitis, prof. J. Totoraitis, kun. dr. Pranciškus Venckus. Nekrologų autoriai yra šie — kun. dr. S. Matulis MIC, kun. R. Krasauskas, kun. dr. M. Cyvas, kun. dr. V. Balčiūnas, kun. dr. P. Manelis, kun. dr. J. Venckus ir pasauliečiai — prof. dr. Z. Ivinskis, prof. dr. J. Grinius, dr. Vladas Vilimas, prof. dr. Juozas Eretas. Tie aprašymai yra trumpi, tačiau ne vienodos istorinės reikšmės. Vienur tiksliai sužymėti mūsų mirusiųjų parašyti straipsniai, išleisti studijos, knygos, kitur to pasimigendi, vienur sausai parašyta, lyg, rodos, autoriai anų gyvųjų nebūtų pažinę, kitur patiekiamas ir šių asmenų charakteristika.

Šio tomo mecenatas yra prel. Pranciškus Juras. Jo fotografija pirmame knygos puslapyje įdėta, pažymint, kad jis buvo pakeltas Lietuvos Katalikų akademijos garbės nariu. Vertam žmogui yra verta ir pagarba. Išdavoje — šis Lietuvių Katalikų akademijos suvažiavimo darbų ketvirtasis tomas sudaro didelį indėlį į mūsų kultūros istoriją. Šį leidinį mes karštai viltis, kad dienraščio skaitytojams Pranciškus Penkauskas, arkiv.

Mečislovas Reinsys, Vysk. Justinas Staigaitis, prof. J. Totoraitis, kun. dr. Pranciškus Venckus. Nekrologų autoriai yra šie — kun. dr. S. Matulis MIC, kun. R. Krasauskas, kun. dr. M. Cyvas, kun. dr. V. Balčiūnas, kun. dr. P. Manelis, kun. dr. J. Venckus ir pasauliečiai — prof. dr. Z. Ivinskis, prof. dr. J. Grinius, dr. Vladas Vilimas, prof. dr. Juozas Eretas. Tie aprašymai yra trumpi, tačiau ne vienodos istorinės reikšmės. Vienur tiksliai sužymėti mūsų mirusiųjų parašyti straipsniai, išleisti studijos, knygos, kitur to pasimigendi, vienur sausai parašyta, lyg, rodos, autoriai anų gyvųjų nebūtų pažinę, kitur patiekiamas ir šių asmenų charakteristika.

Šio tomo mecenatas yra prel. Pranciškus Juras. Jo fotografija pirmame knygos puslapyje įdėta, pažymint, kad jis buvo pakeltas Lietuvos Katalikų akademijos garbės nariu. Vertam žmogui yra verta ir pagarba. Išdavoje — šis Lietuvių Katalikų akademijos suvažiavimo darbų ketvirtasis tomas sudaro didelį indėlį į mūsų kultūros istoriją. Šį leidinį mes karštai viltis, kad dienraščio skaitytojams Pranciškus Penkauskas, arkiv.

Dail. V. K. Jonynas, Šiluvos Marija (detalė iš vieno tėvų pranciškonų koplyčioje Brooklyne).

JONAS RIMŠA - TAPYBOS MISIJONIERIUS

RAMON ANTONIO CHAS, Argentina

Sia antrašte "Clarín", vienas didžiausių Argentinos dienraščių, savo liepos 30 d. sekmadieniniame priede paskyrė šiam lietuviui menininkui net du puslapius. Šalia straipsnio matome du Rimšos kūrinius: besimaudandįs Brazilijos miškų moteris ir paties autoportretą. Duodama ir Rimšos nuotrauka; jo darbo momentas. Čia dedame tą straipsnį išvertę. —Red.

Dvejus metus nematėme Rimšos, šio Amerikos menininko asketo. Dabar jis grįžta su savo nuolat kintančia tapyba.

Kaip visuomet, jis grįžta iš tropiko miškų. Šį kartą iš drėgnos, supintos ir išdidios brazilijos girios. Kitais metais buvo Peru ir Bolivijos vegetaliniai vijokliai. Gi savo vaisingais laukotarpiais jis rodė gražiausius Bariloche's peizažus ir kitas Patagonijos zonas.

Rimšos istorija

Rimšos istorija — tai sukilėlio istorija. Gimęs Lietuvoje, pirmą kartą jis pajuto sukilėlio dvasią, kad, būdamas ūkininko sūnus, negalėjo įstoti į gimnaziją. Išvyko kaip pabėgėlis į Ukrainą ir 1914 metų karo sukrėtime pasijuto menininku, po dvejų metų įstodamas į meno mokyklą. Tačiau bolševikų revoliucija jį privertė bėgti kitur. Liko be mokytojų, be mokslo, be galimybės tęsti toliau savo studijas.

Ką daro Rimša? Pasirūpęs ieš kiti savos mokyklos. Su širdgėla jis palieka savo tėvų žemę ir, kaip meno piligrimas, išeiliauja į Brazilijos miškus. Ir lyg misijonierius žengia į naujų formų ir aplinkos gelmes. Tropiškų karštis jį dusina, vabzdžiai kankina, visako trūkumas jį vargina, bet savo pasiryžimo neatsisako: piešia. Minta šaknimis ir spalvomis. Bet galop miškas jį nugali. Pasiduoja romantiškai avantiūrai atvaizduoti laukinį grožį nedrąsioje drobėje. Rimša vėl sukykla. Kaip išsilaikyti svetimoje žemėje suklupusiam menininkui? Tad jis imasi visokio darbo. Dirba Minas Geraes staliu, vėliau pažįsta sunkaus darbo dienas kavos plantacijose.

Peizažo ieškodamas

Diendarbis ar menininkas, štai šio svajotojo lietuvių, šviesos barzdos ir evangeliško šypsno, dilema. Vėl jis sukykla ir palieka šiltas kavos plantacijas ir atsiranda Buenos Aires Meno akademijoje, kuriai vadovavo to meto tapybos šventasis: Pijus Collivano. Bėgo 1930 metai. Rimša pakenčia žiaurūs trūkumus, bet negali užsimokėti įsirašymui akademijon mo-

kesčio, todėl kaip slapukas vaikšto po klases. Tačiau vieną dieną jį pagauna ir nuveda pas Collivano. Senasis maestro iš savo uždabio Rimšai užmoka įrašymo mokestį.

Bet bėga laikas ir Rimša nebėga! pakelti akademijos drausmės. Vietoj bėgės į mišką, toli nuo uosto miesto kvartalų jis įsitaiso septintame neturtingų namų aukšte. Jo žvilgnis stebi Buenos Aires stogus, arti Paseo Colon. Piešia vienam smulkių prekių parda-

Jonas Rimša

vėjui portretus, kol pasibaigus kreditui, eina į Pietus kasdien po 30 km. tapydamas vietos vaizdus.

Grįžęs iš kelionių išstato savo paveikslus pajūrio galerijoje, tuo pasipriešindamas įprastoms meno parodomis. Ir jo paveikslai jau byloja skirtinga kalba. Tai lyg baisios, arti sprogimo, jėgos pranašas. Galop, susikrovęs savo dažus, jis vėl keliauja naujų vaizdų ieškodamas. Šį kartą kelionė ilgesnė. Pasiekia Boliviją ir La Paz mieste jis dvejus metus su nematyto užsidegimu piešia. Gerai sugyvena su vietiniais. Apsistoja tarp Altiplano laukytų peizažų. 1937 metais padaro didžiulę savo darbų parodą. Savo galinga spalva ir gilia jėga Rimša įsigyja teisėtą vietą tarp Amerikos menininkų. Tai patvirtina kitų metų paroda Witcombo galerijoje. Ir net Lietuvon, savo tėvišken, jis susijaudinęs, lyg sūnus palaidūnas, siunčia dalį savo darbų.

Skurdo profesija

Po šių pergalių, Rimšą sukrečia jo vidiniai sukilimo ura-

ganai. Jis iškeliauja į Bariloche. Viską pradeda iš naujo. Nori pasikeisti, užmiršti savo praeitį. Ir čia, pervargęs dėl kieto gyvenimo, beveik nutolęs nuo žmogaus, gauna iš Altiplano netikėtą žinią: jam pavadama Sucre miesto akademijos vadovybė. Rimša priima šią garbę ir iškuria buvusiam inkvizicijos pastate. Amžinasis sukilėlis daro revoliuciją atgyventuose meno dėstymo planuose, bet galop turi pasiduoti biurokratijos jėgoms, pasilikdamas privačias pamokas savo geriausiems mokiniams. Tarp jų matome šio meto geriausius Bolivijos menininkus. Parduoda savo kūrinius ir atsideda švento neturto amalui.

Bolivijos valdžia pripažįsta tą nepaprastą kultūrinį darbą, kurį vykdo šis serafiškas nazarie-

linga pergale. Stipri tobulėjimo krizė jį veda į Brazilijos miškus, vėliau į Lima ir galop į Peru Andų kalnų pakraščius, kur apstu miškų, ežerų ir svajingų poetiškų vaizdų.

Galop, po didžiulės Muellerio parodos nenuvargstamas keliauninkas pajunta poilsio reikala. Užsideda Barilocheje. Vilegas gatvėje 239 numeriu atžymėta jo studija. Toli nuo visų daro savo paskutinę evoliuciją. Vietoj puošės ir abstraktaus meno kryžiažodžius, kovoją charakterių ir daiktų esmės atvaizdavime. Ir, po 5 metų savanoriško užsidarymo, išstato savo paveikslus Teatro "Opera" meno galerijoje, Buenos Aires mieste. Jis jau prieš dvejus metus grįžo į Brazilijos miškus šiame savo lemtingame evoliucijos etape. Ir šiame pasikeitime jis pilnai valdo meną.

Svajų išpildyme

Vietoj didžiųjų geometrinių formų — mums sako, — dabar noriu įžengti į daiktų išraišką, juos sugyventi ritmu ir harmonija. Ir iš tikro, jo drobės turi daugiau nerimo ir žaismo. Jautrus muzikos mylėtojas, savo kūryboje duoda melancholiškus tonus, kurie tolsta nuo abstraktaus meno mirusių celių.

Po trumpos uosto (Buenos Aires) interliudijos, grįžęs jis vėl Bariloche vienumon realizuoti savo sapną: ruošti "keturių metų laikų" parodas šiuose gražiuose peizažų kampelyje. "Jie už viską gražiau, — Rimšos pareiškimo, — kokius tik radau savo, kaip Amerikos tapybos misijonieriaus, kelyje".

Laisvai vertė A. D. P.

Kultūrinė kronika

Jonas Dainauskas antrą kartą baigia išvesti pirmąjį Lietuvos statutą (1529 m.) į lietuvių kalbą. Verčia su visomis pastabomis, pridėtomis ta statutą spausdinant. J. Dainauskas tikisi darbą baigti prieš Lietuv. Katalikų Mokslo akad. suvažiavimą. Šis uždavinys sunkus, kadangi trūksta terminų ir nėra statute vartotos kalbos žodyno. Baigęs vertimą, J. Dainauskas paruos įvadą apie Lietuvos statutą, jo reikšmę ir įtaką. Įvadas turės apie porą šimtų rankraščio puslapių.

GRADINSKAS
J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., PR 6-1998
TV RADIIAI, HI-FI, VESINTUVAI
Pardavimai, taisyklai, sek. uždaryta

4 1/4% DIVIDENTŲ
Ant Visų Taupymo Skaitytų
INDELIAI APDRAUSTI IKI \$10,000.00
Paskolos ant namų nuo vieno iki dvidešimties metų — lengvąs mėnesinius atmokėjimus
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N
4071 Archer Ave. CHARLES ZEKUS, Sect'y LA 3-8248
VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4:30; Ketvirtadieniais 9 iki 8 v. vak. Trečiadieniais uždaryta.

Taupykite ir darykite paskolas Amerikos Lietuvių Sostinėje — Marquette Parko apylinkės centre, 6239-45 South Western Ave., kur Chicago Savings Bendrovė teikia prieinamiausias sąlygas paskolų aplikantams ir apdrausto patarnavimo taupytojams per 37 metus.
CHICAGO SAVINGS yra viena iš įdomiausių ir gražiausių įrengtų Taupymo Bendrovių visoje Chicagoje.
Taupytojų patogumui: naujais įrengimais, du dideli kiemai automobiliams (vienas įvažiuojamas iš Western Ave.) ir daug nemokamų patarnavimų pinigų taupantiems nariams.

KVIEČIAME!

Current Dividends up to 4 1/4%

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Avenue Tel. — GROvehill 6-7575

Chicago 36, Illinois

JOHN PAKEL, Jr. — President

JOHN PAKEL, Sr. — Chairman

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

4545 WEST 63rd ST., CHICAGO 29, ILL., Tel. Ludlow 5-9500

Second Class Postage paid at Chicago, Illinois. Published daily except Sundays, days after Christmas and Easter by the Lithuanian Catholic Press Society.

Subscription rates: \$13.00 per year in Chicago, Cicero and Foreign \$11.00 per year outside of Chicago and in Canada

Prenumerata: Metams 1/2 metų 3 mėn. 1 mėn.
Chicago, Cicero ir užsienyje \$13.00 \$7.00 \$4.00 \$1.75
JAV ir Kanadoje \$11.00 \$6.00 \$3.50 \$1.50

• Redakcija straipsnius taisyso savo nuožiumi. Nesunaudotų straipsnių nesaugo, juos grąžina tik iš anksto susitarus. Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos prisiunčiamos, gavus prašymus
• Redakcija dirba kasdien 8:30 — 5:00, šeštadieniais — 8:30 — 12:00.
• Administracija dirba kasdien 8:30 — 5:30, šeštadieniais — 8:30 — 12:00.

• Prof. Z. Ivinskis į JAV atvyks rugpjūčio 26 d. ir šiame krašte išbus apie keturias savaites. Svarbiausias jo kelionės tikslas — dalyvavimas Liet. Katalikų Mokslo akademijos suvažiavime.

• Lietuvių dailininkų paroda rusų mėnesį ruošinama Ham-burge. Pagrindinius organizavimo darbus atliks laikraštinių-kas Gediminas Slikas.

• K. Čibiras redaguoja Eltą ispanų kalba; ją panaudoja Urugvajaus, Argentinos ir kitų kraštų spauda. Ji taigi siuntinama įvairių šalių diplomatams ir politikams.

DR. A. A. WATTS

Praešė apie savo kabineto Atidarymą.
PRAKTIKA —
CHIROPODY — PODIATRY,
kojų ligos ir iškrūpimai.
805 West 74th Street
Kasdien 1 iki 6 val. po pietų, šeštadieniais 10 iki 6 val. po pietų. Vakaraus pagal susitarimą.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patirtis
Tel. Yards 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisai ir Akinių Dirbtuvės
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10 — 3 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

P. ŠILEIKIS, O. P.

Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai, Med. bandžai. Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t.t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, ILL.
Tel. PROspect 6-5084

DR. J. IR K. AGLINSKAI

GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5430 So. Kedzie Ave.
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HElock 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p. p. kaskied, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLES LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd St.
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Kitu laiku tik susitarus.
Ofiso telefonas PR 8-3223
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

DR. VL. BLAZYS

PLAUCHIŲ IR VIDAUS LIGOS
4701 South Damen Avenue
Kampas 47-tos ir Damen Ave.
Val. kasdien nuo 6—8 val. vak. Šešt. 2—4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį.
Ofiso telef. LAfayette 3-6048
Rez. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. PROspect 6-1795
2200 W. 51st St., Chicago, ILL.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel. OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. Pirm., ketv., penkt. 1-4 ir 7-9 Antr. 1-6, treč., šešt. pagal sutartį, sekm. uždaryta.

DR. S. IR M. BUDRYS

GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
2751 West 51st Street
(Bendra praktika ir alergija)
Valandos: pirm., antr., ketv., 2-9 val.; penkt. 10 v. r. iki 9 v. v.; šeštadienį 10 v. r. iki 1 p. p. Ligonius priima pagal susitarimą.

DR. J. G. BYLA - BYLAITIS

Nervų-smegenų chirurgija, ligos
2737 WEST 71st STREET
Valandos tik susitarus
Tel. GROvehill 6-3409

DR. Z. DANILEVIČIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. vidaus ligos
Tel. ofiso — REPUBLIC 7-4900 namų — GROvehill 6-8161
Persikėlė į naują ofisą
FRANCISCO MEDICAL CENTER
2858 West 63rd Street.
Pirmą tik pagal apointmentą

DR. M. EISIN-EISINAS

AKIŠERLIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą
Jei neatsiliepią skambinti MI 3-0001

DR. B. GAIZIONAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akuserija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p. Trečiadieniais uždaryta.
Atostogose iki rugpjūčio 20 d.

DR. A. GARUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ir vaikų ligos
2737 West 71st Street
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadienį nuo 12:30 iki 2:30 val. p. p. Trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.
Tel. ofiso ir rez. WA 5-2017
Ligonius priima pagal susitarimą

DR. JANINA JAKSEVIČIUS

(JOKSA)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKU LIGOS
2656 West 63rd Street
Val.: Pirmadienį ir ketv. nuo 2:30 iki 4:30; antr. ir penkt. nuo 5 iki 8; šešt. nuo 1 iki 4 val. Kitu laiku tik susitarus.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šešt. uždaryta

DR. ALDONA JUŠKA

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Rd.
Valandos 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienį.

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7 Treč. ir šeštadienį 10-12.

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvės gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį nuo 1—4 p. p. 6:30-8:30 val. vak. Šeštadienį 1—4 val. trečiadienį uždaryta.

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero
Atostogose. Ligos atvejų kreiptis į Dr. V. F. Kauną

DR. EMILY V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 S. Archer Ave.
Val.: Kasdien popiet nuo 12—3 val. vak., pirm., antr., ketv., 6—9 val. Trečiadieniais tik susitarus

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKU LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmadienį, antradienį, ketv., penktadienį nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštadienį 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Office tel. RE 7-1168
Res. tel. WAlbrook 5-3765

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HElock 6-3545
(OFISO IR REZ.)
VALANDOS PAGAL SUSITARIMĄ

DR. A. MACIŪNAS

CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Val.: pirmadienį ir ketvirtadienį 1-4 p. p. antradienį ir penktadienį 5-8 v. v.

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadienį 9 v. r. — 2 p. p. Trečiadieniais uždaryta.
Atostogose iki rugpjūčio 5 d.

DR. JONAS V. MILERIS

NERVŲ IR SMEGENŲ LIGOS
5430 So. Kedzie Avenue
PAGAL SUSITARIMĄ
Tel. HE 4-1562
Skambinti 2 iki 9 val. popiet kasdien, išskyrus trečiadienį.

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti.

DR. JULIA MONSTAVIČIUS

GYDYTOJA-CHIRURGE
Vidaus ligos
10748 S. Michigan, Chicago 28, ILL.
Telef. ofiso: PULman 5-6766 Namų: BEVERly 8-3946
Priėm. val.: kasdien 6-9 v. v., šešt. 1-4 v. p. p. trečiadienį — uždaryta.

DR. ALBINA PRUNSKIS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
3259 South Halsted Street
Val. kasdien: 3-7 p. p.; Šeštadienį 2-4 val. Treč. uždaryta.

DR. AL. RAČKUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4342 Archer Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
Val. kasdien nuo 2 iki 9 val. vak. Treč. ir sekmadienį tik susitarus.

DR. ZIGMAS RUDAITIS

2745 West 69th Street
Spec. ORTHOPEDINES LIGOS
Priešais Sv. Kryžiaus ligoninę.
VAL.: Pirmadienį, antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 ryto ir nuo 6-8 val. v. Šeštadienį 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REPUBLIC 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.

Tikrina akis ir pritaiko akinius. Keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave. YA 7-7281
Val.: 10 ryto iki 8 vak., trečiadienį uždaryta. Šeštadienį 10 v. r. iki 2 p. p.

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: 4255 W. 63rd St.
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. tel. GROvehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. m. ir 6-8 p. m. Penkt. iki 1-3 p. m. Trečiadienį ir šeštadienį pagal sutartį.

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 S. Ashland Ave.
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
Valandos kiekvieną dieną 2—4 ir 6—8 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Pirmąsą pagal susitarimą. Šeštadieniais nuo 2 val. iki 5 val. vak.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Bendra praktika ir moterų ligos)
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223 ar TR 3-5577
Ofiso val.: Pirm. 7-9 v. v., Antradienį, Treč. ir Penkt. 6-9 val. vak., Šeštadienį 2-4 val. popiet. ir sulig susitarimu.

DR. V. P. TUMASONIS

2454 West 71st Street
(71st ir So. Campbell Ave.)
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti tel.: HE 4-2123 nuo 1 iki 3 val. popiet. kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

DR. A. VALIS-LABOKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUSERIJA ir MOTERŲ LIGOS
Valandos: nuo 1-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais nuo 1-4 val. popiet. Trečiadieniais uždaryta.

DR. ONA VAŠKEVIČIUS

(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 South Kedzie Ave.
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8. Šeštadienį 2 iki 4. Treč. ir sekm. tik skubiais atvejais ir susitarus.

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 W. Marquette Road
Val. nuo 2 iki 4 v. v. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadienį ir šeštadienį pagal sutartį.

DR. P. Z. ZALATORIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-0450
Rez. 6600 So. Artesian Ave.
Val. 11 v. ryto iki 3 v. p. p. 6-7 v.

Pirkite JAV Apsaugos Bonus!

Ar lietuviai turėjo savitą architektūrinį stilių?

A. I. A. ARCH. EDM. ARBAS-ARBACIAUSKAS, L. Angel C.

MOTTO —

Mes esame ir turime likti gy-
va atplėsta,
bet niekur neprigijanti lietu-
vių tautos dalis.
Mūsų širdys tebūna toji vai-
singa dirva,
kur auga lietuviški javai, kur
lietuviški medžiai, kur lietuvi-
škieji ežerai
ir upės, o jų gėlmės atsis-
pindi lietuviškas dangus.
Bern. Brazdionis

Sis klausimas gan įvairiai in-
terpretuojamas. Nemažai yra
galvojančių, kad lietuviai nie-
kad neturėjo savo architektū-
rinio veido. Mums įtaką darė
kaimynai, kaip slavai, germanai
ar romaniškosios grupės, kaip tai
italai ar prancūzai. Ir šiandien
mums išsiviję nėra prasmės
laužyti galvas dėl kažkokių tau-
tinių motyvų ar lietuviško sti-
liaus, kurio mes neturėjome.

Norėčiau trumpai peržvelgti
kultūrinio vystymosi periodus ir
panagrinėti, kur mes buvome ir
kokios įtakos veikė į Lietuvoje
egzistuojančius architektūrinius
stilius.

Architektūros pradmenys Lietuvoje

Istorikų nėra tiksliai nusta-
tyta, kada lietuviai atsirado prie
Baltijos krantų. Archeologijos
duomenys rodo, kad patys se-

mano, kad tradiciniai gyvena-
mieji pastatai susidarė kaimy-
ninių tautų statybų įtakoje. Kas
neatitinka archeologinei bei ra-
šytinių šaltinių medžiagai.

Antrieji, kaip Galaunė, Žilė-
nas, Mekas tvirtina, kad lietu-
viškoji architektūra susidariusi
autochtoniškai, šio krašto viet-
inių sąlygų poveikyje.

Pirmieji pastatai

Manoma, kad pirminis stati-
nys buvęs antžeminio pobūdžio
vertikalių rąstų arba pintinių
sienų konstrukcijos. Apvaus-
ovalinio ir keturkampio plano
su lauko akmenų atviru ugnia-
kuriu. Tad prototipas dūminės
pirkios, kuri vėliau susiforma-
vo į rentinės konstrukcijos sta-
tinį.

Samanės ežero pakrantėje,
apie Dukštą, aptiktos gyvena-
mo pastato liekanos, kurs bu-
vęs keturkampio plano 12,5 m.
x 3,5 m. pločio. Su įėjimu iš piet-
vakarių pusės, su trimis moliu
židiniiais. Pagal puodų šukes,
kaulus, pelenus spėjama siekias
2000 pr. Kr. Taip pat, Saman-
tonyse prie Veprių — spėjama,
pastatas buvęs ovalus, plūktu
molio aslos, sienos užteptos
skystu moliu, kurs atitinka da-
bartiniam tinkui. Šis statinys
priskiriamas 2000 — 1000 m.
prieš Kr.

Pastatai, nors ir yra mate-
rialinės kultūros dalis, tenkinan-

mis, Netenka abejoti, kad su pi-
liakinių ir medinių pastatų sta-
tyba Lietuvoje plačiai paplito ir
stalių amatas. Apie pilikaknių
architektūrą galime spręsti iš
vykusiai parinktos gamtietės,
plimū ir griovių santykio, jų si-
metrijos ir ritmo.

Ornamentai

Ornamentai ir jų tradicijos
turi labai didelės reikšmės meno
kūrybai ir architektūrai. Iš jų
galima spręsti ne tik apie
daikto grožį, estetinį pajutimą,
bet ir apie to laikotarpio kūry-
binius principus ir to kūrinio
atsiradimo laiką. Paprastai tie
patys motyvai dažnai būna pa-
plėtę pastatuose, kad ir staty-
tose iš įvairių statybinių me-
džiagų. Lietuvių liaudies tradi-
cijos yra labai senos, siekiančios
žalvario amžių. Yra užsilikę žal-
vario papuošalai, kurie buvo iš-
dirbti meniskai ir pagal savitas
tradicijas lietuvių meistrų iš im-
portuoto žalvario ar sidabro. Panašaus pobūdžio ornamentai
buvo vartojami ir lietuvių sta-
tyboje arba liaudies architek-
tūroje. Šie motyvai labai ryškūs
lietuviško svirno arba klėties pa-
puošaluose, kaip durys, langai,
kolonos, stogų skliautai ar du-
rų varstys. Jų architektūros
kompozicijai nemaža reikšmės
turi atskirų dalių, fragmentų ir
detalių forma, jų profiliavimas,
ornamentavimas. Ypatingo s
reikšmės įgyja pastogių sijų,
konsolių papuošimas ir galų
profilavimas.

Reikia pastebėti, kad nei vie-
nas ūkinis pastatas lietuvių liau-
dies architektūroje nebuvo taip
puošiamas, dažomas, apdainuo-

mūrinis, kiaučinės konstrukci-
jos pastatas. Iš lauko braukti-
nės lietuviško tipo plytos, o iš
vidaus išklijuota akmenimis, skal-
dą surišant kalkių skiediniu. Į
sąlygą reiktų įskaiyti Medi-
ninkų, Lydos ir Krėvos pilys.
Vieno aukšto su keturkampe
aptvara ir su vienu ar dviem di-
deliais mūro bokštais. Kitas b.
dėdėlis sa. otiskais plytų ri-
šimo būdas — dedant dvi plyta
išilgai, o trečioji skersai.

Miestai atsiradavo šalia pilių,
kurios stovėjo prie patogių van-
dens keių Neris ir Vilnelės
santakoje išaugo Vilnius, o Ne-
muno ir Neris — Kaunas. Tai
seniausios Lietuvos miestai 13 a.
Vilniaus piliis stovėjo ant kal-
no, ji buvo medinė. Karalius
Gediminas (1316—1341) per-
sikėlė iš Trakų į Vilnių, sus-
tūpino pilį ir padarė šį mies-
tą Lietuvos sostine.

Paplitus Lietuvoje mūrinės
piliims, akmuo ir plytos pradė-
ta naudoti ir gyvenamiesiems na-
mams, apie tai sužinome iš 1387
m. Jogailos rašto Vilniaus vys-
kupui, kad jam pavedamas
mūrinis pastatas pilies ribose
su kitais keturiais mediniais
namais.

Kulto pastatai

Plačiai yra paplitusios le-
gendos apie lietuvių ramovės
su akmeniniais aukrais ir sta-
bais. Pasakojimai apie Perkū-
no, Ragučio, Mildos ir kitų die-
vų šventyklas. Archeologams
neteko jų liekanų užtikti, tai
greičiausiai buvo gražūs gam-
tos kampeliai, ąžuolynai, go-
jai, alkos.

1323 m. Gediminas savo lai-
ku kviečia užsienio amatinin-
kus — račius, ginklų dirbėjus,
batsiuvius, mechanikus, pirk-
lius, mini, kad krikščionys ga-
lėtų melstis pranciškonų baž-
nyčioje, kuri greičiausiai buvo
įrengta kuriame nors pilies pa-
state. 1387 m. įvedant krikš-
čionybę, Jogaila savo rašte mi-
ni apie pranciškonų namus ir
Mikalojaus bažnyčią.

Algirdas buvo vedęs rusų
kunigaikštę pravoslavę. Tuo
laikotarpiu tarp bajorų ėmė
plisti pravoslavijos krikščionybė.
Vilniuje išdygo pirmoji cer-
kvė. Tuo pačiu laiku Vakarų
Europoje buvo įsigalėjus goti-
kinis stilius, o Rusijoje — bi-
zantinis. Šie abu arch. stiliai
Didžiojo Kunigaikštystėje ra-
do palankią dirvą.

Gotika Lietuvoje

Gotika į Lietuvą atkeliavo
pavėluotai, kai jau Vakarų
Europoje (savo gimtinėje
Prancūzijoje 11-14 a.) buvo pa-
siekęs kulminacijos. Pagrindi-
nė meno šaka gotikoje buvo
architektūra. Ji nulėmė tapy-
bos, skulptūros ir net grafikos
raidą. Gotikos arch. atspal-
nės arkos pagelba sugėbėjo mū-
rinio skliauto svorį nukelti į
keturius kampus, stulpus arba
kolonas. Pagal tuos principus
buvo statomos katedros, rotu-
šės, didelių pilyų, rūmų ir var-
tai. Vėliau šis stilius įsigalėjo
ir taikomojo meno srityje: in-
duose, balduose, gyvenamų na-
mų apyvokoj. Paveikė, taip pat,
ir į vaizduojamąjį meną —
skulptūrą, tapybą, grafiką.

15 a. gotika pradėjo reikštis
ir Lietuvos mūriniuose pasta-
tuose labai kukliomis formomis.
Priežastis — statybinė medžiaga.
Gotikos tėvynėje Prancūzi-
joje pilys ir bažnyčios buvo
statomos iš tašyto akmens. Ši
medžiaga tiko skaptuoti sta-
tulams ir skulptūriniais ele-
mentams. Ji pagrindinė me-
džiaga Lietuvoje buvo lauko
akmenys ir plytos. Ši medžiaga
savo techniškomis savybė-
mis labai riboja plastines gali-
mybes. 1419 m. gaisras sunai-
kino Vilniaus pilies medinius
pastatus. Pilis perstatyta pagal
gotikinės arch. principus. 1414
m. prancūzų diplomatas — ke-

liautojas Zilberas užrašuose
mini apie Trakų naująją pilį,
kuri jam atodė esanti artima
savo architektūra šiaurės Fran-
cūzijos Kusi piliai, bet savita
vietinėms sąlygoms.

Tam pačiam tik vė yvesniam.
gotikui priskirtina Zapiškio
bažnyčia šv. Jurio Kaune.
Bernardinų Vilniuje. 16 a. lie-
tuvių meistrų išradinume ir
nuostabių suvaidinimo dēla
išdygo šio žemumai kūrinių:
Bernardinų ir šv. Onos bažny-
čios Vilniuje. Kaune Perkūno
namai, Vytauto bažnyčia ir
Zapada šv. Onos bažnyčia
— vertingiausios gotikinės arch.
kūrinius Lietuvoje. Stebina žū-
rovus savo lengvūčiu žaismin-
gu grakštumu.

Renesansas

Renesansas — tai vakarų ir
vidurio Europos šalių kultūri-
nio ir ideologinio vystymosi
laikotarpis, apimantis 15 ir 16
a. pabaigą. Palietė ir Lietuvą
esąs pašauktas pagražinti vi-

DRAUGAS, šeštadienis, 1961 m. rugpjūčio 19 d.

3

savo realitatinėmis formomis
šią idėją pateikia Lietuvoje
italų menininkai. Kuriuos par-
siskviatė kunigaikštiai ir mūsų
didikai. Apie šiuos ir jo ita-
ką į lietuvišką gyvenimą duo-
siu tūk kelis pa veidus.
1530 m. italai statyta žemu-
tinė Vilniaus pilis. Aušros
Vartai Vilniuje. Paudonės ir
Gelzandų pily. Vilniaus uni-
versiteto rūmai su uždarais
kiemais.

Barokas

Barokas Lietuvoje tai ideo-
loginės kovos išdava tarp re-
formacijos ir katalikų bažny-
čios su didžiuoju kunigaikščiu
Šiame laikotarpy skulptūros ir
menas nustelbė arch. pastato
formas. Baroko filosofai į gro-
žį žiūrėjo kaip į idealų dalyką
aukštesnį už gamtą, kuri esan-
ti silpna ir apgailėtina. Menas
esąs pašauktas pagražinti vi-

są gyvenimą judesiu ir pozų
grakštumu.

Barokas Lietuvoje sudavė
skaudų smūgi rusiškai-bizanti-
nei architektūrai. Did. kun.
Steponas Batoras (1576—
1586) uždraudė Vilniuje ir ki-
tuose Liet. miestuose statyti
naujas cerkves arba remontuo-
ti senąsias.

17 a. pagal Jesu bažnyčią
Romoje buvo pastatyta šv. Ka-
zimiero bažnyčia Vilniuje. Vė-
liau — šv. Petro-Povilo — la-
bai gražus ir turtingas baro-
kas, Dominikonų, šv. Dvasios.
Iš vėlyvojo pažymėtini Jėzuitų
ir Dominikonų, šv. Dvasios,
Pažaislio vienuolyno kupolas,
šv. Rapolo ir Jokūbo Vilniuje.
Vėlyv. barokas paliko didelius
pėdsakus Lietuvoje. Reikia pa-
minėti ir Kauno rotušę, pra-
dėtą statyti 1542 m.

(Nukelta į 5 psl.)

DRAUGO Tradicinis

ISVAŽIAVIMAS

PIRMADIENĮ, RUGSĖJO 4 D. (LABOR DAY), 1961
(Toje pačioje vietoje, kur ir pernai buvo)

SLOVAK GROVE

prie 119 St. ir Archer Ave. (arba 4-A kelio) Lemont, Ill.

SLOVAK PARKAS labai lengvai pasiekiamas iš Chicago pusės. Važiuojant
reikia pataikyti į Archer Ave. (4-A kelią) ir važiuoti į pietus iki 119 St. Ant
kelio 4-A bus padėtos Draugo pikniko rodyklės.

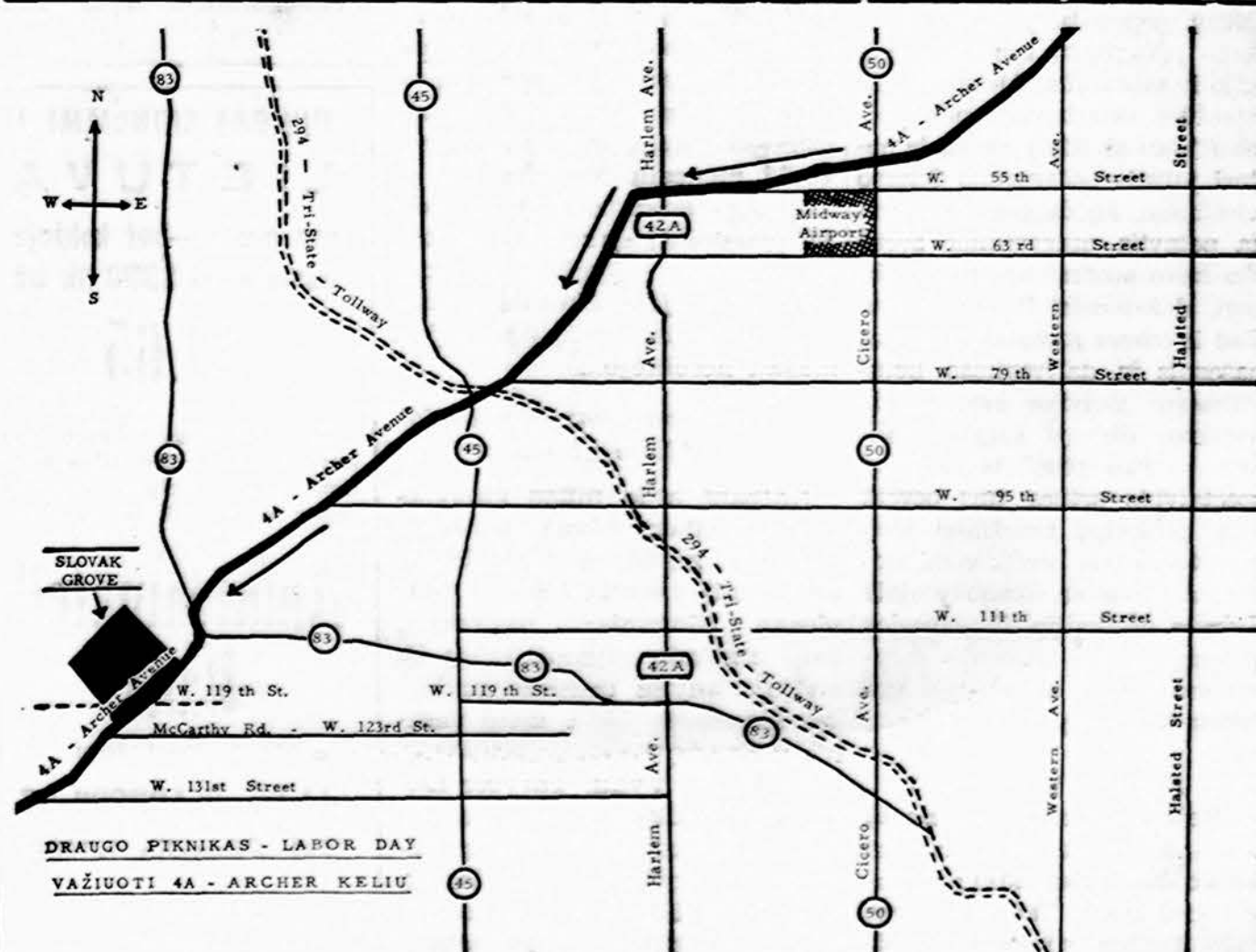
Pikniko metu veiks sumanių šeimininkų vedama virtuvė, turtingas bu-
letas, virtuvė mažiesiems su lengvais gėrimais ir kitais skanumynais.
Taip pat bus galima gauti skanūs surauginto farms pieno.

Ypatingai bus malonu su draugais praleisti laiką modernioje kavinėje,
kurioje bus galima gauti ne tik skanios kavos, bet ir įvairių saldumynų ir
kitos rūšies išgėrimų.

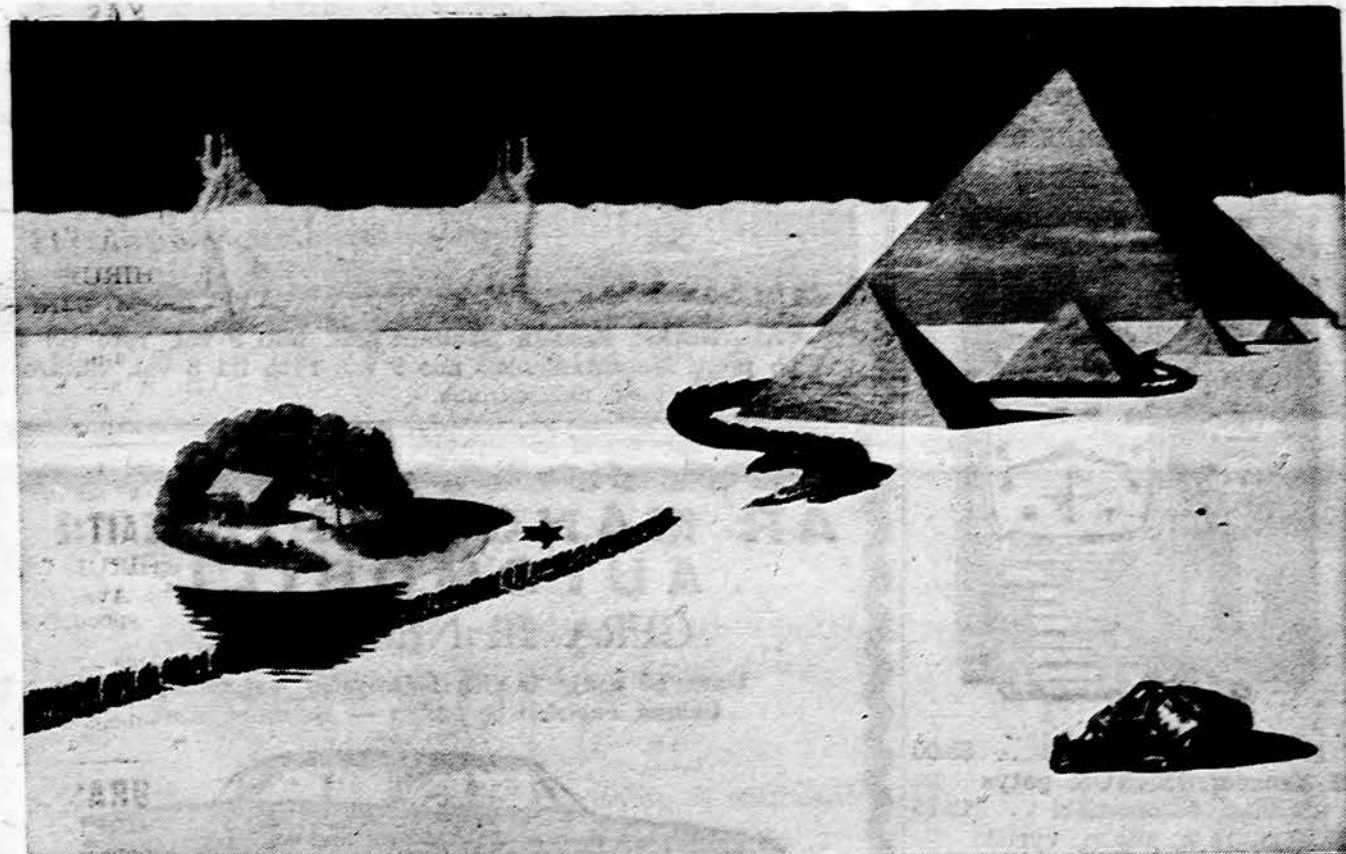
Be to, kavinėje lankytojus linksmins orkestras, o mėgėjai galės smagiai
pasišokti. Taip pat piknike bus galima laimėti daug vertingų dovanų.

Į pikniko ribas nebus leidžiama įsijabenti didelius maisto kiekius ir gė-
rimus.

DRAUGO VADOVYBĖ

Kelrodis į DRAUGO pikniką Slovak Grove

Dail. Juozas Mielulis Dykumos gyventojai (Iš dabar vykstančios parodos Public Library 6129 S. Kedzie, Chicagoje).

niausi Lietuvos teritorijos apgy-
vendinimo pradmenys siekia me-
zolitą arba vidurinįjį akmens
amžių, 9—5 tūkst. metų prieš
Kristų. Apie 3 tūkst. m. prieš
Kr. pasiekė Rytų Pabaltijo gy-
ventojų etninė sudėtis. Anks-
čiau gyvenusių suomių-ungrų
kalbinės grupės gyventojai dar
neturėjo pastovesnio būsto, jie
vertėsi medžiokle, žvejyba ir
augalinio maisto rinkimu. Tai
vertė juos dažnai kilnotis. Jų
gyvenvietės sudarė palapinės ir
žeminės. Ir apie 3000 m. prieš
Kr., kai lietuviai išmoko verstis
žemdirbyste ir gyvulininkyste,
pasidarė sėslūs, savo stovyklas
pavertė sodybomis. Kur gyven-
ta — nustatyta pagal iškasenas,
bet kokio pobūdžio būta pasta-
tų, sunku pasakyti. Senovėje vi-
sa Lietuva buvo apaugusi mi-
žiniškais miškais. Tad ir jų pa-
statatai turėjo būti mediniai, ku-
rie amžių bėgyje negalėjo dėl
savo technologinių savybių ir
klimatinių sąlygų išlikti ir neiš-
likti. Pagal tyrinėjimo duome-
nis yra susidariusios dvi nuomo-
nės:

Svetimtaučiai tyrinėtojai (vo-
kietis H. Klazen — Rytprūsų
pajūrio statybos tyrinėtojas.
lenkai G. Gozina ir Maklovskis)
laikosi imigracinės teorijos ir

ti žmonių poreikius, bet tuo pa-
čiu yra ir meno kūriniai, išreiš-
kiantieji visuomenės kultūrinės
pažiūros ir idėjas.

Mūsų architektūros pasiskirstymas

Lietuvos architektūra skirsto-
ma statybinių medžiagų atžvil-
giu į medžio, mūro arba akmens.
Lietuvoje dar yra paplitę pila-
kalniai, sudarantieji atskirą, va-
dinamą žemės architektūros ša-
ką. Jų architektūrinis menas
reiškėsi gyvenvietės parinkimu.
išplanavimu, suderinimu su apli-
ka, šlaitų bei griovių konstruk-
cija, jų proporcijų sudary-
mu. Pradinei bendruomenei san-
tvariai keičiantis, atsiradus ku-
nigaikščiams, kaikurie pilikal-
niai irgi keitė savo pobūdį, virsta-
dami pilimis — tvirtovėmis, ku-
rių ir architektūra pasidarė
daug sudėtingesnė.

19 amž. prad. kronikose mi-
nima Apuolės pilis Skuodo vals-
čiuje, kuri užėmė 3640 kv. m.
plotą, medžio konstrukcijos. Po
ištikisio gaisro 5 a. buvo supil-
tas dvigubai aukštesnis pylimas,
sustiprinant paviršių rąstų bei
molio siena ir 9 a. grindinys iš-
grįstas ąžuoliniais rąstais. Pila-
kalnio viduje būta medinių tro-
besių su akmeninėmis krosni-

tas ar šelmiškomis pasakomis
apijintas, kaip lietuviškas svir-
nas, o ypač priesvirnis, su savo
įspūdingais architektūriniais
fragmentais.

Svirnų statyboje susiforma-
vo ir būdingi tradicinių arch.
elementų detalių bei konstruk-
cijų kompoziciniai principai, ku-
rie turėjo įtakos ir mūrinės ar-
chitektūros formos.

Mūrinės architektūros pradžia Lietuvoje

Apie 1236 m. didysis Lietu-
vos kun. Gediminas, vėliau ka-
ralius, sujungęs įvairias lietu-
viškas gentis į didž. kunigaikš-
tystę, kad būtų lengviau atsis-
pirti prieš nuolatinius kryžiuo-
čių ir kalavijuočių puolimus. Pi-
liakalniai praranda savo reikš-
mę, o ypač atsiradus šauna-
miems ginklams, patrankoms.
Pradėta mūryti sunkiai prieina-
mose vietose akmeninės pilių
sienos, ne tik akmenų, bet ir
plytų. Lietuviškos plytos skyrė-
si savo storumu, ilgumu, raudo-
na spalva ir turėjo paviršiuje
griovelius geresniam sienų su-
jungimui. Kitokios buvo rusiš-
kos — bizantinės ar vokiškos
plytos.

13 a. vidury Gardino pilies
aukštutinė dalis vad. Mindaugo
bažnyčia yra seniausias žinomas

Redaguoja J. Plačas, 7045 S. Claremont Ave., Chicago 36, Ill.

Tautinio auklėjimo klausimu

Atsiliepiant į L. Dambriūno straipsnį

VACLOVAS ČIŽIONAS, Paterson, N. J.

Kolega Dambriūnas atstovauja mūsų visuomenės daliai, kuriai tautinės kultūros išlaikymo ir ugdymo klausimai yra tolygūs tautinės gyvybės išlikimo klausimams. Šitokių pastovių nusiteikimų žmonės, net ir nebūdami tėvais, visada domėsis ir ieškos spaudoje balsų rūpinimą problemų srityje. L. D., būdamas tėvas (rodos, neapsirinku) juo labiau šiais klausimais domisi ir rūpinasi. Tenka tik džiaugtis jo atviru laišku mūsų pedagogams.

Tačiau mano sąmonėje jau nuo eilės metų palengva formuojasi šitokia mintis: esame pasinėję savo žymius ir mažiau žymius tautinės egzistencijos laimėjimus objektyvuoti medžiaginiais būdais ("exegi monumentum" bažnyčiomis, vienuolynais, ligoninėmis, klubais ir jų patogiomis patalpomis, akmenimis ar cemento paminklais ir t. t.), tačiau gyvoji tautinė dvasia nuo to nesprieja, net ir nėra žymiu, kad ji išliktų nūdieniame lygyje. Giamės nuo svetimųjų poveikio mūsų tautinei gyvybei, tačiau toli gražu ne visi, ne visomis imanomis priemonėmis ir nepakankamai organizuotais būdais.

Net ir grynai kultūrinuose mūsų kovos dėl egzistencijos baruose galima pastebėti lėtą konkrečių priemonių organizavimą ir kūrimą, kai tas organizavimas patenka į pastovių kolektyvų rankas. Daug daugiau, atrodo, padaroma ryžtingų pasikyrų asmenų, kurių nenulstamos veiklos ir pastangų dėka, mūsų išeivija gauna sau konkrečių priemonių kultūrinei gyvybei ir jos poreikiams tenkinti. Gal tatau neišvengiama išblaškytos išeivijos gyvenime...

Tėvų ir mokytojų dialogas

Šis mano minčių nuklydimas į šalį yra kaip tik įvadas į tai, kas toliau norima pasakyti. Stebinti tą patį "Lietuviškosios mokyklos" skyrių "Drauge", galima prieti išvados, kad ir jis laikosi dienraščio skiltyse tik kelių žmonių dėka. Kad pedagogai jį užpildė, tai "savaimė suprantama", tik, deja, nesuprantama, kodėl tėvų balsų jame beveik nebūta. O tas skyrius dienraštyje galėtų būti patogia vieta tėvų ir mokytojų dialogui. Mūsų mokytojai, ypač tie, kurie savo pedagoginę specialybę įsigijo ir subrandino Lietuvoje, čia atsiderėjus skirtingose aplinkose ("way of life") negali ir neturi jaustis pedagoginio Olimpo viršūnėse. Jų dauguma priversta pelnintis pragyvenimą saviu savo profesiniam pasirošimui, dažniausiai fiziniu, darbu. Tad ir labiau įtemptas ir žymiai našesnis jų dalyvavimas lietuviškosios išeivijos švietimo ir kultūros dirvoje vargiai galimas. "Pabėgėlių" iš savosios specialybės srities turi beveik visų profesijų tremtiniai - išeiviai, tačiau tik beveik vieni mokytojai (tiksliau, eksmokytojai) išgirsta priekaištų iš savosios visuomenės dėl permenko dalyvavimo kovoje už tautinės gyvybės išlaikymą.

Blankios bendrybės

Reikia pripažinti nemaloniją L. D. pastebėtą tiesą, kad jo jau ko, bendrybių mūsų spaudoje tikrai apstu. Tad ir pedagoginio turinio straipsniai pasižymi ta pačia negalia. Išidėmėjau vieno Lietuvos pedagogo ra-

šinius, gan gausius periodinėje spaudoje. Rašo jis įvairiomis temomis, kartais tikrai įdomiai savo geriausiai išstudijuotoje srityje, tačiau, kai imasi tautinės sąmonės ir kultūros klausimų, užtvindo rašinį tokiais pamokslinėmis bendrybėmis, kad imi žmogus ir paabejoji, ar esama dar kantrių skaitytojų, kurie ryžtųsi baigti skaityti tokį straipsnį.

Vieno pedagoginio skyriaus istorija

Kolegos Dambriūno mintis, kad reikia mums daugiau konkrečių tautinio auklėjimo srities straipsnių spaudoje, yra esmėje labai svarbi, todėl ir labai sveikintina. Tik ar nebuvo jau tokių minčių prieš kokią dešimtmetį, vos tik pirmajai mūsų naujosios ateivijos bangai pasiekus Amerikos krantus?

Buvo, žinoma. Tokių minčių paskatintas, dr. A. Šerkšnas, pora metų redagavęs "Amerikos" savaitraštį Brooklyne, N. Y., čiupo mane, 1949 m. vasarą atvykusį su šeima šiaurės Atlanto rudenį atkankiusį jį redakcijoje, šitokiais žodžiais: "Kolega Vaclovai, imk vieną dalyką mano naštos! Sudarykime pastovų pedagoginį kampfą laikraščio skiltyje. Tu ji vėsk savarankiškai, gal dar aš ar kas kitas iš šalies patalkins. Tai būtina šiuo metu, kai mūsų išeivijos šeima, neturi sau tinkamo žodžio tautinio auklėjimo ir išlikimo klausimais. Sutikau. Taip gimė "Lietuviškoji šeima", pastovus savaitraščio skyrius nuo 1950 m. Nr. 1 iki tų pačių metų gruodžio mėn. 1 d. numerio. Kiekvienos savaitės numeriai rašydami, turėjau prieš akis tiek bendrus pedagoginius vaikų auklėjimo šeimoje klausimus, tiek ypač tautinio auklėjimo problemą, kuri tik berašant palaipsniui ryškėjo ir didėjo.

Abu su redaktoriumi laukėva tėvų laiškus, atsiliepimų. Deja, bent mano žiniomis, jų kaip ir nebuvo (tai galėtų dar ir dabar paliudyti bičiulis dr. Šerkšnas). Vienintelis to skyrelio redaktorius atpildas buvo nemokami gaunami savaitraščio egzemplioriai, iš kurių jis karpė ir atidėliojo ateičiai savo paties parašytasias skiltes... ir miela, maloni svajonė, kad gal gi esama tokių šeimų, kuriose tėvai pasidomi tuo skyreliu ir jį paskaitytų. Tačiau jokių ryšių su tokiais tėvais redakcija negavo užmegsti, nors skyrelis išgyveno 11 mėnesių. Šiandien jau po 11 metų tenka to skyrelio vedėjui prisiminti dar vieną ypatiną sukaktis: lygiai prieš tiek metų teko jam skubiai apsirūpinti akiniais, kurių ligi tol jam niekad nereikėjo...

Kaip atsirado knyga tautinio auklėjimo klausimu

Kalbant apie mūsų visuomenės (tiksliau, tėvų) jautrumą tautinio auklėjimo problemai, nenoromis tenka žengti dar vienas žingsnis: pasisakyti, kaip atsirado pirmoji mūsų išeivijoje knyga tautinio auklėjimo klausimu. 1951 metų vasaros pabaigoje gavau anuometinio VLIKŲ Vykd. Tarybos Lietuvių Išlaikymo tarnybos valdytojo J. Makauskio laišką, kuriame jis prašė parengti knygą lietuvių išeivijos auklėjimo klausimu. Iš tolimesnio susirašėjimo su p. M. išsikristalizavo mintis, kad lietuvių šaknys glūdi šei-

moje, tad ir ketinamoji parengti knyga turi nagrinėti klausimus šeimų auklėjimo ribose. Nors iš trumpų kronikinių žinučių buvau patyręs apie p. Marijos Ramūnienės ketinimą rašyti knygą ta pačia ar panašia tema, nuo pagundos pačiam rašyti nesusilaikiau: po ranka jau buvo gana nemažas pluoštas medžiagos, spausdintos laikraščio skiltyse, mintimis jau buvau aprėpęs visą tolimesnį projektuojamo veikalėlio planą ir turinį, o knygos užsakytojai (Makauskas, po jo VLIKŲ pirmininkas prel. M. Krupavičius) ragino neatidėlioti imtis rašymo, kad knygai išleisti numatytos lėšos nebūtų atšauktos ir panaudotos kitiems reikalingams.

Rašyti pradėjau 1951 m. gruodžio mėnesį, baigiau 1952 m. rudenį. Atlikęs 3 keliones per Atlantą, knygos rankraštis buvo atiduotas spausdinti Memminge, Vokietijoje, 1953 m. vasarą. Tų pačių metų gruodžio mėn. autorius jau turėjo savo rankose pirmuosius "Tautinio auklėjimo šeimoje" egz.

Tyla

Išleista 5000 egz. tiražu, knyga susilaukė palankių recenzijų (autoriumi, deja, žinomų tik 7-se išeivijos laikraščiuose ar žurnaluose). Pati pirmoji buvo P. Maldeikio, antraštė "Knyga, kurios seniai pasigedome" (Draugas, 1954. 1. 30). Tačiau iš tėvų, pačių pagrindinių knygos naudotojų, pusės neteko autoriumi patirti nei gyvo kritikos žodžio, nei, juo labiau, rašyto. "Tyla - gera byla", sako priežodis. Deja, toji tyla buvo ir tebėra ne kokia "gera", bet užaususios, dvasiškai abejingos cilių ir "neilinių" tėvų visuomenės tyla. Kapų tyla...

Ta pati, kuri gaubė ir, tur būt, tebegaubia "Eglutės" redakcijos pastangas. Reikia džiaugtis Chicago ir apylinkių lietuvių visuomenės sąjūdžiu ir parama "Eglutei" leisti. Tačiau esu tikras, kad E. redakcija, šalia prenumeratų ir finansinės paramos, nemažiau laukia ir

Klasicizmas

Klasicizmas - paskutiniame 18 a. ketvirtyje, po karų ir nuokiojimų, politinių bei administracinių reformų (padalijimo). Su kritika pradėta žiūrėti į perkrautą baroką ar misti- ni gotiką, kurie nieko bendro neturi su realiais ir būtiniais pastato reikalavimais. Architektūrininkų tarpe plito mintis, kad pastato grožį ir jo vidurinės erdvės jaukumą sudaro pastato dalių proporcijos, o ne dekoracijos. To poveikyje ir gimė klasicizmas, neoklasicizmas. Klasicizmo šalininkai ėmė gerbti tiesias linijas, plokštumas ir kitas geometris formas ir pastato dalių parėmimą konstruktyviniu logišku.

Pirmasis klasikas išdugo Vilniuje 18 a. pabaigoje. Universiteto Počobuto vardo astro-

PINIGAI SIUNČIAM! LIETUVĄ
oro paštu - bet kokioje sumoje iki \$300 tik už

\$1.65

Kadangi senus rūbus ir kiaušius maisto produktus negalima siųsti į Lietuvą, daug kas dabar siunčia tik pinigus - per

Amalgamated Bank

International Dept.

111 SO. DEARBORN ST.
Tel. FRanklin 2-4100
Chicago, Ill.

Member Federal Deposit Insurance Corporation

Kunigas Kazimieras Pugevičius ("Draugo nuotr.")

• Kun. Kazimieras Pugevičius iš Baltimorės, Md. buvo su keturiais jaunuoliais atvykęs į Chicago ir čia dalyvavo Jaunųjų Krikščionių Darbininkų (Zosistų) studijų dienose. Studijų dienos tęsėsi savaitę laiko. Jų dalyviai buvo supažindinti su ateinančių metų programa: vedybų problemomis ir tarptautinio gyvenimo klausimais. Jose

paruošti vadai turės tas idėjas perteikti savo apylinkės sąjūdiniuose. Studijų dienose dalyvavo 300 jaunimo ir 35 kunikų. Jos buvo darbingos. Paskaitas sekė diskusijos, kuriose dalyvavo ir klausytojai. Sugrįžęs į Baltimorę, kun. Pugevičius vyks į ateitininkų moksleivių stovyklą Kennebunko, o paskiau į ateitininkų studentų stovyklą Lake Ariel, Pa., netoli Scranton.

nuoširdaus, kad ir trumpai tartu, laikraščio turinio ir formos kritikos žodelio. Kaip kadaise, 1950-1956 metų laikotarpyje, tos pačios "Eglutės" bendradarbio "Tokia buvo Lietuva" skyrelio autorius, laukė bet kokių atsiliepimų iš tėvų pusės ir nesulaukė. Ar to skyrelio turinys ir pasakojimo forma tiko paskirčiai, skaitytojų amžiui ir skaitymo bei klausymo išgalėms? - klausimas išliko pakibęs ore iki pat šiai dienai, jau penkeriems metams sukakus nuo paskutinio, net ir nebaigto, to skyriaus pasakojimo pasirodymo "Eglutės" skiltyje.

Moteryų spauda

Būdinga, kad mūsų moterų spauda (žurnalas "Moterys" ir moterų skyriaus dienraščiuose ir savaitraščiuose) ne tik "Tautinį auklėjimą šeimoje" nuleido tytomis (nepastebėjo!), bet ir "Eglutei" vargiai kada skyrė kiek dėmesio. Apie reklaminių būgnijimą, nuolatinį priminimą skaitytojoms, kaip lietuviškųjų valgių receptų atvejais, apie atvirą ir net aštrų bet nuosirdų ir pastovų tautinio auklėjimo problemoms skirtų straipsnių ir knygų nagrinėjimą kol kas mažai tegirdėti moterų spaudoje. Labdaringieji baliukai ar pobūviai "Eglutės" naudai - dar ne visa, ko lauktina iš inteligentių moterų pusės. Būčiau laimingas, jei kas įrodytų, kad būta ir esama kitaip šioje srityje.

Kun. Danieliaus knyga

Dar mažas priedelis prie to, kas čia pasakyta apie nelinksmą vienos, netikusiai platintos ir vėliau ranka numotos knygos likimą, taikoma taip pat išeivijos šeimoms. 1959 metais išėjo į mūsų spausdintojo žodžio viešumą kun. Juozo Danieliaus knyga "Vaikų auklėjimas šeimoje". Ją išleido mūsų tėvai saliečiai Italijoje. Kietais virše-

MOVING

SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miestelidimai ir pilna apdrauda.

2047 W. 67th Pl. WA 5-8063

AMERICAN FURNITURE MART

PAVYZDINIAI BALDAI LENGVAIS ISMOKEJIMAIS

Matrasas su spyruoklėmis ir spyruoklių dėžė \$39.95
3 dalių sudedamas parior setas: 2 galiniai staliukai, 2 stalo lėmos, cocktail stalas, paveikslas ir kilimėlis. \$229.95
11 dalių miegamojo baldai: komoda, suintos matrasai, 2 pagalvės, 2 Vanity lėmos, 2 paveikslai, tik už \$149.95
Specialus TV setas \$139.95

GERIAUSIOJI KRAUTUVĖ PIGIAI BALDUS PIRKTI

Saldintuvai, vėsintuvai, air conditioner ir kt. reikmenys dideliu pasirinkimu.

F. A. AUDONIS ir N. BERTULIS, Sav.

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atidara pirmadienį, ketvirtį, 9-9 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Liepos ir rugpjūčio mėn. sekmadienį, uždaroma.

vietos šeimos (tėvų) knygų lentynoje. (Šia proga prisipažinsiu, buvau maloniai nustebintas, netikėtai užtikęs "Tautinį auklėjimą šeimoje" inteligentinės šeimų tėvų miegamajame, taip sakant, visada "po ranka").

Kyla klausimas: ar ir ši knyga susilauks tylos iš visuomenės pusės? Tuo tarpu recenzijai, bent ten, kur ją labiau lauktina, neteko užtikti. Negi patys autoriai savitarpį turėtų recenzuoti ir kritikuoti?!

Tai tiek apie tuos ne taip jau malonius reikalus. Jei tektų kada dar kartą prabilti šia tema (ko tikrai nesinori), pasisakysčiau ir apie netikusį kaip tik šitokių knygų platinimą, apie partiškumo ir asmeninių ambicijų poveikius ir paprastą "atgrubanagų" apsilėidimą konkurencijoje lietuvių išeivijos tar-

Visa, kas čia platokai nusakyta, taikoma, kaip netiesioginis atsakymas į atvirą L. Dam-

briūno laišką lietuviams pedagogams. Jis toli gražu neapima viso, kas dar pasakytina šiuo klausimu. Tačiau lauktina, kad šis mano neperkuklus balsas išsąskaus k tus atsiliepti. Tuo atveju šis mano "provokacija" būtų pateisinta. Nuo to gal prasidėtų tikrai koks dialogas ar net platesnis, negu lokaliniuose, tikrai gražuose ALVUD-o rėmuose, pedagogų ir tėvų bendradarbiavimas. Gal...

Red. pastaba. Prie taip ilgai išsamaus žodžio niko nebenuoriu pridėti, tik prašau judinti tą klausimą ir iškelti atskirus tautinio auklėjimo aspektus. Be to siūlau visoms šeimoms įsigyti aukščiausių paminėtų knygų. Pareikalaukite lietuviškuose knygynuose. Jei pritrūktų, knygynai pasistengs jų gauti. Kolegos Čižiūno kai kurie kartūs sakiniai, tikiu neužgaus nė vieno padoraus lietuvių, nes jie ne jiem taikomi.

J. Plačas

1909 1961

Taupyk Stipriausioje
CHICAGOS TAUPYMO BENDROVĖJE!

4 1/4% Turtas \$80,000,000.00
Atsargos Fondas \$7,500,000.00

Dividendas mokamas visoms santaupoms

Justin Mackiewicz, Chairman of the Board
Justin Mackiewicz, Jr., President

FREE PARKING

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: VIrginia 7-1141

VALANDOS: Kasdien įskaitant šešt. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidroma.

AR MANOTE PIRKTI AUTOMOBILĮ? GERĄ IR NEBRANGŲ

Daugybė naujų ir visų išdirbusių automobilių. Galima nupirkti be pinigų - išsimokėjimui.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
"U WILL LIKE US"
CHRYSLER-PLYMOUTH-IMPERIAL-VALIANT
SALES - SERVICE
4030 Archer Avenue, Chicago, Illinois
Didžiausias ir teisingiausias lietuvių automobilių įstaiga

KNYGOS GRAŽIAJAM JAUNIMELIUI

Naktys Karališkuose, Liudo Dovydeno apysaka jaunimui apie šienautojų Karališkių lankose ir begales jų nuotykių po augstu ir žvaigždėtą tėvynės dangum. Ilustruota .. \$2.00
Senas kareivis Matutis, Jurgio Jankaus linksma ir nuotaikinga apysaka apie žemaitį, kuris daug nuostabių daiktų padarė tik nepadarė vieno, kurį tikrai turėjo padaryti. \$3.00
Kas bus, kas nebus, bet žemaitis nepažaus, istorinė Balio Sruogos apysaka apie du berniukus ir jų nuotykius Napoleono armijos per Lietuvą žygiuojant. Ilustruota \$2.50
Grimų pasakos, 15 pasakų iš brolių Grimų rinkinį, Turinį į Sniego Senę, ir Pelenę, ir Baimės ieškotojas, ir Erškėtrožė - gražiausi perlai jaunimo literatūroje. Ilustruota. \$3.00
Jūrininko Sindbado nuotykių, kaip jie surašyti garsiojoje arabų pasakų knygoje "Tūkstantis ir viena naktis". Ilustruota \$2.00
Rytų pasakos, žavinga Vinco Krėvės pasakų knyga apie dievus ir žmones egzotiškuose indų, arabų ir persų kraštuose. \$2.50
Giesmės apie Gediminą, eiliuotos ir iliustruotos padavimas apie Gedimino medžioklę paneriuose, apie susapnuotą Geležinį Vilką ir apie Vilniaus miesto įkūrimą. \$2.00
Užsakymus ir pinigus siųskite:

DRAUGAS
4545 West 63rd Street, Chicago 29, Illinois

Skaitykite ir platinkite dienraštį "Drauga"

Stambus spaudos žingsnis pirmyn

"XX Amžiaus" 25 metų sukakties proga

JONAS KARDELIS, Kanada

Noriu atsiliepti į redaktoriaus kun. dr. J. Prunskio paskatini-

mą parašyti "XX Amžiaus" dienraščio sukakties paminėti. Miela prisiminti ne tik tai Lie-

tuvos nepriklausomybės laikų bendradarbiavimą, bet ypač tų laikų savybes ir naujus lietuviškojo gyvenimo faktus, kurie sudarė ryškius tautos augimo, kilimo ir sąmonėjimo bruožus. "XX Amžiaus" pasirodymas buvo tūlo persilaužimo ir pasukimo į naujus ir naujovius ("moderniškus") kelius, reikšmingas faktas.

Neabejotina, kad šis naujas posūkis įvyko todėl, kad Nepriklausomos Lietuvos gyvenimas sudarė sąlygas išaugti jau naujai kartai — europietiskai galvojančiai ir tautiškai sprendžiančiai gyvenimo problemas. Kalbant apie "XX Amžį", — tai buvo naujai išaugusi ateitininkijos kartą, kurios ryškiję atstovai tada buvo: J. Prunskis, dr. Dielininkaitis, dr. Skrupskelis, dr. Maceina, dr. Ivinskis, dr. J. Grinius, Julius Butėnas, ir visa eilė kitų, jaunėsių, dar studentų.

Pats faktas, kad jaunimas atsisakė jau didelių sunkumų patekusio "Ryto", su kreivais Liudo Giros pareiškimais po 1926 metų gruodžio perversmo, — jau buvo ne tik akivaizdus įrodymas, kad jaunieji krikščionys tiesia naujas galėsi, bet drauge tai buvo ir tam tikra prasme revoliucija krikščionių demokratų gretose, tam tikras atsisakymas "senojo svieto". Ne paslaptis, kad katalikiškasis jaunimas atvirai kalbėjo atsisakęs nuo senų nuodėmių, už kurias atsakomybės nenori prisiimti ir einas savaime keliais. Tai ir buvo tas posūkis, kuris pasireiškė "XX Amžiaus" pasirodymu ir, kas labai svarbu, naujų posūkių ir politinių srovių santykiuose.

Dienraštis, sutelkęs didelį būrį gabių jaunųjų

Dienraštis, sutelkęs didelį būrį gabius jaunimo, iškart parodė didelį gyvybingumą, naujas — pozityvias — pažiūras į lietuviškąjį gyvenimą, naujas pažiūras į srovių santykius. Žodžiu, "XX Amžiaus" pasirodymas kultūrinėje Lietuvoje padangėje, nors ir nenormaliomis, geras pastangas tramdžiusiomis ir žalojusiomis sąlygomis, — Lietuvos spaudos gyvenime buvo NAUJA STIPRIAI SVYGIŠKOJE SROVĖ, kuri — nenoriu pasigirti —, man atrodo, jau prieš tai reiškėsi "Lietuvos žiniose", liaudininkų srovėje.

Tai dar ne visas, kas sudarė tą stambųjį spaudos žingsnį pirmyn. Tas žingsnis galėjo būti tikrai stambus ir tikrai efektingas, kai susidarė mūsų bendradarbiavimas. Kiek prisimeinu, kartą, sugrįžęs Donelaičio gatvė iš užsienių reikalų ministerio spaudos konferencijos, ne išsiskyrė prie "XX Amžiaus" redakcijos, bet dar vaikštinėjome ir kalbėjome. Ir tame vaikštinėjime iškilo bendradarbiavimo klausimas. Iniciatyva

buvo kun. J. Prunskio. Man sunkus tu keliama mintis, buvo numatytos galimybės ir konkretūs žygiai, kaip liaudininkų ir krikščionių demokratų srovės susieti į bendradarbiavimą, kurio tikslas buvo aiškus — atstatyti demokratinę santvarką. Iš to "XX Amžiaus" ir "Lietuvos žinių" redaktorių susitarimo gimė vadinamoji "liaudininkų-krikščionių sąjūdis"; netrukus po to Klaipėdoje išleisti "Žygiai" ir visa eilė svarbių politinių įvykių, Lietuvą vedusių į demokratines santvarkos grąžinimą ir tikrojo valstybės šeiminko — tautos — valios dominavimą.

Prie šios "liaudininkų - krikščionių sąjūdis" netrukus prisidėjo ir socialdemokratai.

Gal kažkam šios "reveliacijos" bus dar ir dabar naujiena ir pasirodys keistomis, bet iš tikrųjų taip buvo.

Ir tai dar ne visas, kalbant apie stambų spaudos žingsnį pirmyn. Reikia suminėti dar vieną svarbų faktą, sudariusį pažangią sąlygą.

Spaudos veržlumas

Tada "Lietuvos Aidas", tuometinis oficiozas, kuris naudojosi išdo parama, jau leido dvi ar tris laidas. Bet visos žinios buvo oficiozos, atseit — trafaletinės, labai tinkančios anuomet veikusiai karinei cenzūrai, bet — skaitytui nuobodulys, kuris spaudą žudė. Iš šios stagnacijos išsiplesti buvo jau mano iniciatyva. Liaudininkų lyderiai Mykolui Sleževičiui pritarus, aš sutariau užsienio korespondentus ir šalia Eltos žinių, pradėjau duoti savo korespondentų žinias. Tat nepaprastai pagyveno laikraštį ir sukėlė didelį visuomenės susidomėjimą. Tas būdas tuojau gi buvo panaudotas "XX Amžiaus". Ir taip du opoziciniai dienraščiai nukonkuravo išdo šelpiamąjį oficiozą ir greitai tempu kėlė savo tiražus.

Kalbant apie "XX Amžį", noriu suminėti du tragiškai žuvusius jo nepaprastai gabius bendradarbius — po kun. J. Prunskio buvusį redaktorių dr. P. Skrupskelį ir tylų Julijū Butėną. Dr. Skrupskelis buvo tikras vakarietiško kultūros redaktorius, o Julijū Butėnas — nepaprasto darbštumo, tylo ir gabumo redakcijos narys, nepaprastai prisidėjęs prie "XX Amžiaus" augimo.

Baigdamas kaip tikrai ir noriu pabrėžti, kad "XX Amžiaus" atsiradimas ir jo veikla neabejotinai liudija anuomet naują stambų Lietuvos spaudos žingsnį pirmyn. Tebus pagerbti jo kūrėjai!

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10.11 val. ryto. Šeštadieniais ir sekmadieniais 8.30—9.30 val. ryto. Vakaruose pirmadienį 7 val. vak. Antradienį, ketvirtadienį nuo antradienio iki penktadienio 7.30 val. vakaro.

VISOS PROGRAMOS iš WOPA 1490 kil. AM ir 102.7 mg. FM Tel. RE 7-2413 7150 So. Maplewood Ave. Chicago 20, Ill.

MOVING

A. BENIULIS atlieka įvairius perkrautumus bei pervedimus iš tolimų ir artimų atstumų.

Tel. RE 7-7083

Muzikologijos archyve (iš kairės į dešinę): komp. J. Bertulis, komp. A. Aleksis, prof. J. Žilėvičius ir J. Narukynas.

LIETUVIŲ ARCHITEKTŪROS STILIUS

(Atkelta iš 3 pusl.)

nomijos observatorija. Jos padininku buvo arch. M. Knakfusas.

Laurynas Stuoka-Gucevičius

Žymiausias klasicizmo propaguotojas Lietuvoje buvo Laurynas Stuoka-Gucevičius (1753—1798). Jo kūriniai: Verkių rūmai, Vyskupų rūmai (vėliau atitekę gubernatūrai), Vilniaus katedra, miesto rotušė. Tai pirmasis lietuvis architektas. Kilmą nuo Panevėžio, iš ūkininkų šeimos. Vysk. Masalskio globojamas, apkeliovis visą Vakarų Europą. Arch. studijas baigė Paryžiuje. Karalius Stanislovas Augustas apdovanojo aukso medaliu, kaip laimėjusį pirmą premiją Vilniaus katedros projektų konkurse.

Šis stilius 19 a. antroje pusėje paplito Lietuvos dvaruose. Pažymėtini Tisukevičiaus rūmai ir parkas Palangoje, Radvilos rūmai Plungėje, Baisogalos, Pakruojio, Gelvonų ir daugelio kitų dvarų rūmai.

Arch. L. Stuoka-Gucevičius projektavo ne tik didelių rūmus, bet ir eilinių dvarų ūkinis pastatus, kurie išsiskiria

savo ryškiu savitumu ir artimum ilaudies architektūrai, kaip Verkių, Cirkliškų dvarų ūkiniai pastatai. Būdingas, savitas klasicizmas Cirkliškų ledainėje ir kalvėje.

Lietuviai meistrai akmens mūro pastatų sienose pradėjo vartoti tautinių motyvų mozaiką jau 18 a. Pažymėtini Noriūnų kumetyno akmeniniuose sienų stulpuose išdėstytos lietuviškos faunos — gandrų, gaidžių ir kt. gyvūnų figūros, išdėtos iš tamsių akmenų. Reiškia, kaimo meistrai sugebėjo išradinti suderinti techninį tikslumą ir grožį, ką Vakarų pasaulis tik dabar moderniojo arch. pradėjo praktikuoti labai plačioje skalėje.

Architektūros eklektika

Panaikinus Lietuvoje baudžiavą, didesnieji miestai, kaip Vilnius, Kaunas, Šiauliai, sujungti su Baltijos jūros uostais ge-

VESTUVIŲ NUOTRAUKOS IR AUKSTOS RĖSIOS FOTOGRAFIJOS MŪSŲ SPECIALIJE
J. M. IGLINAS
2549 W. 69th St. U. A. PR. 6-1063

PRECIN PHOTO STUDIO
4068 Archer Ave. Tel. VI 7-2481
(Incorporated)
EDVARDAS ELIS, sav.
(Ke Piliak) — serv. lūpiz gylif iflu

ležinkelių, pradėjo augti. Dygo naujieji pastatai su maišytomis renesanso, baroko, klasicizmo ir net gotikos elementų stiliais. Mechaniskas įvairių stiliaus elementų junginys arba visai bestiliniai, tik utilitarinės pastogės.

Iš eklektikos pavyzdžių paminėtini: Vilniuje — miesto salė, Filharmonijos rūmai, teismo rūmai prieš Lukiškių aikštę, Kaune — Soboras, Rietavo bažnyčia.

Pseudogotika

Sumistintas romantizmas padėjo atgaivinti architektūroje gotikos stilių. Tai pasisavinimas iš tikrosios gotikos kai kurių puošybos dalykų: smailios arkos, skliautai, langų ir durų pagražinimai. Pažymėtina puošnioji Rokiškio bažnyčia, 1877 m. pastatyta grafo Tyzenhauzo ir projektuota arch. Veinerio iš Tirolio. Palangos bažnyčia 1904 m., taip pat, Anykščių, Vilkijos, Kupiškio, Lentvario dvaro rūmai.

Red pastaba. Antroje šio straipsnio dalyje bus svarstoma apie modernizmo apraiškas lietuvių architektūroje.

Visuotinė istorija yra Dievo orkestras, kuriame kiekvienos tautos istorija yra instrumentas ir kiekvienas įvykis — styga. — V. J. Budrikas

GERAS IR PIGUS
DAŽYMAS
IS LAUKO IR VIDAUS
LA 3-4264

TELEVIZIJAS
paprastas ir spalvotas nebrangiai taisyti. Už patarnav. vietoje \$3.00, už dirbtuvės darbą — \$10.00 ir dalyv. Prieš pateikiant lėšas.
J. M. IGLINAS
2549 W. 69th St. U. A. PR. 6-1063

MOVING
Apraustas perkrautymas iš įvairių atstumų
A. VILIMAS
3415 S. Litanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

(Laisniūta per Intourist)

SIŪSKITE SAVO GIMINEMS PAKETUS
I LIETUVĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ IR KITAS RESPUBLIKAS
SIŪSKITE PAKETUS DABAR

135 W. 14th St., New York 11, N. Y., Telephone CHelsea 3-2583

Atdara kasdien nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 9 iki 4 val. dieną

141 Second Ave., New York City. Tel. GRamercy 5-7430

Arti subway — Tarp 6th ir 7th Aves.

Atdara kasdien 9—6; sekmadieniais 9—4

21 Fifth Avenue, Youngstown 3, Ohio
Tel. RI 3-0440

359 West Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel. ANDrew 8-5040

132 Franklin Avenue, Hartford, Conn.
Chapel 6-4724

332 Fillmore Avenue, Buffalo 6, N. Y.
Tel. TL 6-2974

762 Springfield Ave., Irvington 11, N. J.
Tel. ESsex 2-4685

900 Literary Road, Cleveland 13, Ohio
Tel. TOWER 1-1461

11339 Jos. Campau, Detroit 12, Michigan
Tel. TOWNsend 9-3980

632 W. Girard Avenue, Philadelphia 23, Pa.
Tel. WALnut 5-8878

3216 Sunset Boulevard, LOS ANGELES 26, Calif.
NORMandy 5-9887

2803 3rd AVE. (tarp 147 ir 148 St.) BRONX 53, N. Y.
Tel. LUdlow 5-2624

217 E. Hennepin Ave., MINNEAPOLIS 14, MINNESOTA. Tel. Federal 2-4908

963 Blecker Street, UTICA, N. Y. Tel. RE 2-7476

1103 No. W. 61st Street, SEATTLE 7, WASHINGTON

1234 — 9th Avenue, SAN FRANCISCO 22, CALIFORNIA

Mūsų didelė ir patikima firma yra patarnavusi tūkstančiams pasitenkinusių klientų. 100% garantija, kad kiekvienas paketas bus pristatytas. Išsiunčiame į 48 valandas.

Adresatų pasiekia į 6-7 savaites oro paštu ir 7-12 dienų.

Dabar galima rūbų siuntiniuose siųsti ir kovo pupelių, šokolado (plytelių) ir bonbonkės.

Mūsų raštinėse randasi pilniausias pasirinkimas pirmos klasės medžiagų.

Klauskite pilno katalogo, rodančio kainas dėl maito ir patarnavimo. Katalogas veltui.

taupyk
MIDLAND

Savings
BENDROVĖJE
Kapitalas \$7.000.000,00
4040 Archer Ave., Chicago 32, Ill.
August Saldukas, President

4 1/2%
ant visų saskaitų

Kiekviena saskaita ligi \$10,000.00 apdrausta Federalinės Valdžios Įstaigoje

DRAUGAS, šeštadienis, 1961 m. rugpjūčio 19 d.

5

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th St. Tel. LAFayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/4%
NESA INVESTAVIMO SĄSKAITOS

Mokami nuo vasario mėn. 1 d., 1960 m.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 1 d.
PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 8 p. p.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 p. p.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store
5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
AUGUST — RUGP. 17, 18, 19 d. d.

BISQUIT THREE STAR COGNAC	Fifth	\$4.98
NAPOLEON BRAND OF IMPORTED FRENCH BRANDY		\$3.39
POPULAR BRAND OF IMPORTED GERMAN BRANDY	Fifth	\$4.98
GRAIN ALCOHOL 190 PROOF U. S. P.	Fifth	\$4.89
RICCADONNA Imported VERMOUTH Dry or Sweet 30 oz. Bottle		\$1.19
WHITEHALL DISTILLED LONDON DRY GIN.	Full Quart	\$2.98
CZARINA VODKA 80 PROOF	Quart	\$3.29
GAULTIER IMPORTED FRENCH BLACKBERRY or APRICOT LIQUEUR	Fifth	\$3.39
ASSORTED IMPORTED 1960 VINTAGE GERMAN WINES	Fifth	89¢
PABST BLUE RIBBON BEER	Case of 24—12 oz. No deposit bottles	\$3.59

PATIKRINKIT AUTOMOBILĮ PAS PRITYRUSIUS MECHANIKUS

TUNE UP 8 CIL.	\$ 7.00
TUNE UP 6 CIL.	\$ 5.50
AUTOMAT. TRANSMIS. SEALS IDEJIMAS	\$30.00
VISŲ FIRMŲ AUTOMOBILIŲ STABŽIŲ (Relinings)	nuo \$14.95 iki \$17.95
TRANSMICIŲ PERDIRBIMAS (OVERHAUL) DARBAS	\$50.00

MOTORO PAGRINDINIS REMONTAS, "BODY WORK" IR DĄZYMAS

KIEKVIENAS DARBAS GARANTUOJAMAS 90 DIENŲ.

WESTERN AUTO SALES & SERVICE
(LIETUVIŲ MONE)
4318 South Western Avenue
Telefonas — LAFayette 3-1790

Kas tik turi gerą skonį, Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
TURI DVI KRAUTUVES CHICAGOJE:
BRIDGEPORTE, 3207 S. Halsted St., Victory 2-4226
Vedėjas E. RUDAITIS
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, Prospect 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30, kitom dienom nuo 9 iki 6 v. v. Sekmadieniais liepos ir rugpjūčio mėn. abi krautuvės uždarytos. Penktadienio vakare iki 9:30 valandos vakaro atidara tik 6211 South Western Ave. krautuvė.

Perskaityt dien. "Draugą", duokite jį kitiems

SMEGENŲ PERPLOVIMAS

R. GINTAUTAS

Po šia antrašte kalbėsime ne apie cocktail party ir ne apie medicinos vyksmą, bet apie vieną XX amžiaus "išradimą", kuris kiekvieną žmogų laikiai nu teikia ir priverčia gliai susimastyti.

Kai komunistiniuose teismuose asmuo kaltinamas dėl politinių nukrypimų prisipažinta kaltu daugiau negu iš jo reikalaujama ir pats prašo teismo paskirti jam aukščiausią bausmę, arba kai pagrobtas svetimos valstybės pilietis po kurio laiko pasmerkia savo gimtąjį kraštą ir atsisako atgal grįžti — tai mes sakome, kad jiems, turbūt, komunistai perplovė smegenis.

"Perplovimo" procedūra aiškinamą yra įvairių: vieni mano, kad tai tik propaganda ir daugiau nieko; kiti nori įtikinti, kad žmogaus valia palaužama narkotikų pagalba; treči kalba apie baisias tortūras, dėl kurių sumitėjie noriai pasirenka mirtį arba bet kokią įsipai. Tačiau, kad tik išvengtų pakartotinių kankinimų.

Pagal Websterio "New International Dictionary" smegenų perplovimo sąvoka išvedama iš kinų kalbos "Hsi Nao". Tai reiškia priversti žmogų atsisakyti savo politinių įsitikinimų ir priimti naujus — jam siūlomus, nevertojant jokių fizinių veiksmų (kankinimų tiesiogine to žodžio prasme). Ši kinų išraiška nuplėta iš Sovietų Sąjungos, o po II-o Pasaulinio karo iš JAV ir kituose komunistiniuose kraštuose.

Keletas faktų

1. 1938 metais Maskvoje parodomąjį teismo metu komunistų ideologas ir Lenino raštų redaktorius Bucharin be jokių svyravimų priėmė visus kaltinimus ir pats paprašė teismo skirti jam aukščiausią bausmę. Rusijos vidaus gyvenimo stebėtojams buvo aišku, kad Bucharin primesti kaltinimai išgalvoti. Jis buvo sušaudytas.

2. 1948 metais Vengrijos pirmas kard. Mindszenty kaltinamas šnipinėjimu, sąmokslu prieš valstybę ir nelegalių devizų pervežimu, parodomajame teisme prisipažino kaltu ir buvo nuteistas kalėti visą amžių. Kaltinimų autentiškumo aiškinti nereikia. Jie žinomi visiems.

3. 1949 metais senas vengrų komunistas ir vidaus reikalų ministras Rajk, kaltinamas už bendravimą su Gestapo, teisme dar pridūrė, kad jis bendravęs su penkiomis slaptomis tarnybomis ir buvęs titostais. Nuteistas mirti ir pakartas.

4. Dalis amerikiečių karių, patekusių į raudonųjų nelaisvę Korėjos karo metu, greit komunistų ir tapo savo draugų išdavikais. Iš jų 47, grįžę į Ameriką, buvo patraukti teisman už bendravimą su priešu, o 21 iš viso atsisakė grįžti atgal.

5. U-2 pilotas propagandiniam teisme Maskvoje į 164 prokuroro klausimus atsakė labai lengvai ir su pasitenkinimu dar pridūrė, kad kalėjime su juo elgiamasi labai gerai. Jo pasakytiniai žodžiai: "Jei aš namus grįžiu, aš į teismą stosiu, bet yra labai netikra, kad namo grįžčiau". Šiame jo pareiškime daug ką galima įžiūrėti.

6. 1960 metais pagal vieną ir tą patį receptą suorganizuoti "karo nusikaltėlių" teismai visose trijose Pabaltijos valstybėse tik žinantiesiems komunistinė santvarką galėtų būti supran-

tami: visi kaltinamieji prisipažino kaltais ir buvo sušaudyti. Panašių faktų galima būtų pririnkti ir daugiau, bet, manau, pilnai pakanka pavaizduoti komunistinių teismų "tobulumą".

Mažiausiai galvosūkiu kelia Bucharino ir Rajk prisipažinimai. Jie, kaip seni komunistai, negalėjo nežinoti Dzeržinskio, Jagodos, Ježovo ir Berijos tardymo metodų. Tai viena, o antra, jie taip pat gerai žinojo, kad komunistinėje santvarkoje ne tardytojas suranda ir išaiškina kaltininką, bet krašto abejingumas — diktatorius ir nusišalinęs — diktatorius. Jie prisipažinėdami savo likimo nenubloškino — "ateistinio priešinimosi".

Amerikiečių karo belaisvius, reikia manyti, palaužė sukurta komunistinė propaganda, kuriai atsispirti jie nebuvo pakankamai paruošti. Kai kas dar pirmą ir amerikoniškai mokyklai, kuri, esą duodanti pakankamai žinių, bet visiškai neauklėjanti, kad žmogui nepakanka būti "savo krašto piliečiu" o reikia dar savo kraštą ir savo žmones mylėti ir ginti ne iš sauso pareigos, bet iš įsitikinimo.

Kardinolo Mindszenty prisipažinimas lieka mįslė. Visas laisvas pasaulis žinojo, kad jam patiektieji kaltinimai buvo komunistų sufabrikuoti, tačiau kardinolas jų nei vieno neatmetė.

Šio ir kitų panašių atsitikimų paslaptis netiesiogine prasme čia ir bandysiu aiškinti.

Suimtojo analizavimas

Tuomet tuojau po arešto komunistų tautytojas išklausinėja ir surašo smulkias žinias apie suimtąjį. Klausimai yra tokie smulkūs ir atrodo nereikšmingi, kad summtasis nekreipdamas dėmesio dėmesio viską nuoširdžiai pasipasakoja. Pvz.: ar mėgsti draugystę ar vienvatę? Kokius garsus muzikoje geriau mėgsti: aukštus ar žemus? ir t. t. Tu klausimų yra įvairiausių. Tardytojas kiekvieną atsakymą priima su atitinkamu respektu. Šių visų "nereikšmingų" klausimų pabaigoje patiekiamas ir pats kaltinimas. Kaip suimtas ir tai reaguoja — prisipažįsta ar atmeta, taip tardytojas ir užrašo.

Po šio egzaminų suimtas patalpinamas kalėjime ir, kaip paprastai, laukia išteisinimo ir paleidimo į laisvę.

Bylos paruošimas tardymui. Suimtojo biografiją tardytojas perduoda komisijai, sudarytai iš įvairių sričių specialistų. Jie, išnagrinėję asmens savybes, nustato "jo valios palaužimo" priemones, jei kaltinamasis laisvu noru nepatenkintų tardytojo t. y. neorisipažintų kaltu pagal visus jam patiekiamus kaltinimus.

Tardymas

Po keletos savaitių prasideda tardymas, tiksliau tariant — kaltinimas, kad visi ankstyvieji suimtojo parodymai esą melagingi ir reikalaujama naujų — "tikrų" prisipažinimų. Nelaimingas ilgas valandas išlaikomas tardytojo akivaizdoje, vis primenant, kad visa kaltinamoji medžiaga esanti jau surinkta ir jam belieka tik prisipažinti. Bandoma įtikinti, kad prisipažinimas ne tik palengvins bausmę, bet labai galimas daiktas bus visai išteisintas. Čia tardytojas parodo "gražbylstę", pasakodamas įvairius nebūtus atsitikimus, kaip kai kurie šian-

Dail. Juozas Mielulis Sonata (iš dabar vykstančios parodos Public Library, 6120 S. Kedzie, Chicagoje).

dieniniai komunistų herojai būdavo sukuriami tiesą, paneigė davau melą. Aš jau buvau praukštos bausmės, kaip jie garbingai prisipažino ir už tai buvo išteisinti ir paskirti aukštomis pareigoms eiti.

Kai kaltinamasis "nesuminkštėja" ir neprisipažįsta to ko tardytojas nori, jis izoliuojamas pagal "specialistų" nustatytą režimą. Dažniausiai tai esti belangė, nešvari, nevedinama ir visiškai izoliuota nuo aplinkumų vienutė. Tokiose sąlygose žmogus per keletą savaičių pameta laiko sąvoką. Jei ir po to dar nekaltaba, tada prirašoma jam speciali dieta.

Jei iš maisto išimti vitaminą "B" ir valgomąją druską, tai žmogų ištinka endeminiis polineuritas, kuris dar vadinamas Beriberi liga. Jos požymiai: baltos neuralgiški skausmai, dalinis paralyzius ir žemutinų galūnių spazminis sutingimas. Šio bandymo nei vienas žmogus pakelti nebegali ir prakalba taip, kaip komunistų tardytojai nori.

Beriberi liga greit pagydoma duodant kankiniui normalų maistą ir poilsį. Čia, reikia manyti, ir glūdi tikroji paslaptis, kodėl politiniai teisiamieji komunistų teismuose atrodo visiškai normaliai, neišskandinti, bet viską nesvyruodami prisipažįsta.

Buvęs kalnys pasakoja

Vienas buvęs Rytų Vokietijos politinis kalnys, atsidūręs Vakaruose, pasakoja: "1954 metų gale aš buvau perduotas valstybės saugumo policijai. Sekančią dieną man tardytojas pareiškė, kad mano parodymas yra grynas melas, kad aš prišaučiau tiesą pasakyti ir jis dabar man suteiks galimybę. Jis tuojau atsisėdo prie rašomosios mašinėlės, kad mano pareiškimas surašytų. Aš patvirtinau, kad jau viską esu pasakęs ir daugiau nieko nebeturiu ką pridėti. Jis pakartojo reikalingumą pasakyti visą tiesą dabar, nes man busiau geriau, o vėliau, esą, aš visvien viską pasakysiu. Kai aš tylėjau, jis pastūmė man popierio lapą pasirašyti. Tame lape buvo tik tiek įrašyta, kad aš atsisakau kalbėti ir tą patvirtinu savo parašu. Pasirašiau.

Po to ilgom savaitėm buvau patalpintas į drėgną ir nešvarią rūšį, kur dieną ir naktį švietė silpna lemputė. Tai galėjo tęstis apie du mėnesius. Į galvą lindo visokios mintys. Pagaliau reikalai pajudėjo: prasidėjo tardymas po tardymo. Iš pradžių jie tęsdavosi valandomis, paskiau dienomis, o vėliau išstomis paromis. Galų gale prakalbėjau: sakiau viską, kas tik atėjo į galvą; paneigdavau tiesą, tvirtindavau melą, kitą

darbą esti nekalbūs. Bet ji pa- baigė arba ilgesnį laiką nuo jo atitrūkę, tampa labai šnekūs ir visą kuom besidomį.

Kita gi grupė žmonių, kurie jokio protinio darbo nedirba, nieko neskaito ir jokių sudėtingesnių problemų nesprenžia, dažniausia būna įkyrūs smalsūs. Jie ir nekaltauskiai.

Psichinių žmogaus reiškių tyrinėtojai yra jau beveik vieningos nuomonės, kad giliau protaujantieji turi susikrovę "smegenims maisto" atsargų. Jie ir atskirti nuo gyvenimo dar kurį laiką turi ką "virškinti". Tačiau "lengvojo stiliaus" asmenys "išalksta" daug greičiau, nes jų smegenys greit netenka darbo.

Savo akimis stebėjau iš to paties komunistų kalėjimo išlašvintus du lenkus: mokytoją ir lentpiuvės darbininką. Jie abu buvo vienmečiai ir maždaug po 10 mėnesių iškalėję vienutėse. Mokytojas atrodė išvargęs, o lentpiuvės darbininkas — pamišęs.

Atskirimas žmogaus nuo visų išorinių reiškių, vienokių ar kitokių būdu veikiančių į jo jausmus, tuo pačiu ir į smegenis, yra baisi ir sunkiai pakeičiama kancija.

Moksliniai tyrinėjimai

Mokslu institutai pradėjo tyrinimus su savanoriais studentais, siekdami nustatyti, kaip žmogus jaučiasi ir kiek jis gali išverti būdamas visiškai izoliuotas.

1. JAV Psichologijos institutas vieną savanorį, aprūpinę deguonio aparatu ir pakabinę ant specialių diržų, laikė įmerkę į žmogaus kūno temperatūros vandens tanką.

Smegenų badas

Jau seniai pastebėta, kad žmonės, bedirbą įtemptą protinį

HOLY FAMILY VILLA

123 gatvė, Orland Park, Ill.

(Labdarių Ūkyje)

KIEKVIENĄ SEKMADIENĮ

— Įvyksta —

PIKNIKAS

Visi kviečiami dalyvauti, pasinaudoti žaidimais vaikams ir suaugusiems, pažaišti sviediniu, pasidžiaugti gamta bei pasistiprinti lietuviškais valgiais.

Piknikus ruošia

HOLY FAMILY VILLA AUXILIARY

SUKAKTUVINIS IŠPARDAVIMAS!

SUKAKTUVINIAME IŠPARDAVIME PIRKSITE VISAS MEDŽIAGAS LABAI PIGIAI.

PASINAUDOKITE ŠIA RETA PROGA!

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parpino vilninių, šilko, nylo, taffeta, aksomo ir kitų medžiagų siuntimus artimiesiems; Lietuva ir tolimajai Sibiro — už žemas kainas! Gavome specialią medžiagų paltams kaip vyru, taip ir moterų: Vėliuro, činčilos ir "needlepoint". Didelis pasirinkimas anglišku medžiagų vyru ir moterų kostiumams. Pagaminame užuolaidas. Ypatingai yra atpiginta iki 50% medžiagos: (Draperies) — užuolaidoms, (Slip covers) — baldų užvalkalams ir (Upholstery) baldų apmušalams.

STEIN TEXTILE CO.

616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.

TELEFONAS — HARRISON 7-3737

Mūsų naujas adresas yra tik blokas į rytus ant Roosevelt Rd. nuo mūsų ankščiau buvusio patalpo. Automobilus galite pastatyti nemokamai už kampo į šiaurę ant Jefferson St. — aikštėje. Atidaryta kasdien įskaitant ir sekmadienius nuo 9 v. r. iki 5:30 p. p. Pirmadieniais uždaryta.

2. Oklahomos universiteto medicinos fakultetas ėjo dar toliau. Buvo manyta, kad per diržą, kuris laiko tam tikrame gylyje panertą žmogų, vistik persiduoda kai kurie išoriniai reiškiniai. Jie prisotinę vandenį tam tikrais chemikalais, įmerkė žmogų laisva plūduriuoti su tokiu apskaičiavimu, kad bandomasis neiškliūtų ir nenuskستų.

3. McGill universitetas Montreale bandė uždaryti savanorį į garso nepraleidžiančią patalpą, kur bandomajam buvo tvirtai uždarytos akys ir ausys ir be to jis privalėjo gulėti minkštoje lovoje ir nekeisti padėties.

Šie bandymai rodo, kad žmogus, atskirtas nuo pasaulio, ilgai neišlaiko. Visi savanoriai džiaugėsi, kad lengvai pinigų užsidirbs ir buvo įsipareigoję pasiduoti bandymams po 24 valandas, bet dauguma neišlaikė ne valandos. Visus apimdavo siaubas ir pasiilgimas išorės, kad nesvyruodami atsilaikytų ant specialiojo "lengvo" uždario ir nutraukdavo tyrinėjimus.

Komunistiniai bandymai tęsiasi ne valandomis, bet mėnesiais kaskada metais ir neįkyla abejonų, kad žmogus dėl visiškos izoliacijos, nežinios, blogo maisto, o kartais ir dirbtinio susigdingimo praranda pusiausvyrą ir individualumą.

Baigdamas noriu dar pridėti, kad smegenų perplovimo priemonės politiniams kaliniams jau buvo pradėję vartoti ir hitlerinės Vokietijos saugumo pareigūnai, bet jie buvo tik nevykę komunistinių metodų pamėgdžiotojai. Jie dar laikėsi senovinio išradimo — lazdos, kuri dažnai neatverdavo kankiniui

burnos, bet priešingai ją dar kiekiau užčiaupdavo.

Rytai šiose barbariškose tortūrose išradingesni ir, nėra jokių abejonų, kad jie šioje srityje tikrai pirmiauja.

Literatūra: 1) The Encyclopedia Americana. 2) "U. S. News and World Report", 1960. VIII. 3) "Die Welt", 1960. III. 16 ir IX. 5. 4) "Der Spiegel", 1956. VI. 13 ir 5) Asmeniškai patirtimai.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimams, metalo aplietimams.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virginia 7-7258-59

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIU MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.

3039 So. Halsted St.

Tel. Victory 2-1272

Apmokant ir prekių pristatymą teikiame nemokamai. Rastinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

PProspect 8-9051

RITA

GROZIO SALONAS

2607 West 51st Street

Chicago 32, Illinois

Vėliausio stiliaus plaukų šukuosena, pusmetinis bei įvairus plaukų dažymas.

Pirmadienį uždaryta. Kitomis dienomis nuo 9 iki 6 val. vak. Ketvirtadienį ir penktadienį pagal susitarimą. Savin. Rita Dobilaitienė

UNIVERSAL SHOE STORE

(Liet. batų krautuvė) YA 7-0525

(Virš 40 metų Bridgeporte)

Vėliausio stiliaus batai visai šeimai

3335 So. Halsted Street

Chicago, Illinois

Atdara: kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro.

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT

6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus ar šiaip ką apdrausti, reikalauskite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė ištikus neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI šių kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams St.

Room 800

Telefonas Central 6-5206

Muzikologijos archyvo įdomybės

Komp. JUOZAS ŽILEVICIUS, Chicago, Ill.

Muzikologijos archyve Chicagoje yra daug įdomybių. Čia prisiminsime keletą:

Apie 1820 metus tėvų jėzuitų vedamoje Krazijų akademijoje buvo giedamos lietuviškos mišios dviem balsais, kurių iki šiol žinomas vienintelis egzempliorius yra M. archyve "pakuoliniame" popieriuje žąsies piunksna parašytas.

Dėl "Benedictus" giedamas sekantis tekstas:

1. Tegul rons Jezus pakarne (tiledams)
Rykšties erszkiecius, sopulus (kiektiedams)
Jsznajkin žmonių, begiedas (rustibes)
Syratu krywdas, wagtistes, (girtibes)

2. Esi cie Jezau, Hostioj užslep-tas. —

Kajpo ant Kriziaus, diel mu-(su) pakieltas.
Afierawojam tau Tiewu auks-(ciausiu)
Toki afiera szydrziu pakar-(niausiu).

3. Wejzdiek mils Tiewe, ant Su-(nacija) Wejda
Diel Jo isznajkin, pyktibiu (pagieyda)
Adduok su Jonu, motinaj (werksmingaj),
Su Duszioms Czsciu, benk (milasyzdingaj)

4. Szauki ant Kriziaus, žodzius (septinerus)
Jszklusik musu, dieniszkus (poterus).
Wards, Karaliste, Wala tawa (ben) bus
Duok duonas, najkink kaltes (norus pyktus)

Giesmė "Pax Domini" metui:

1. Laužase Hostya, jau Jezus (numyre)
Uolas, zaslonka, grabaj atsy-(wiere)
Saulė užtemos, Longins szo-(na) parwer.
Gaila jau rona, tegul mums (atsywer).

2. Setnik yr Kunigi muszkiemos (y szyrdi)
Jog negadnas Jo, žmogau sa-(wep) girdi
Nikodemaj duok mun bragu (tą) Kuna
Noru lajdoti mejlej duszies (munu...)

Miko Petrausko nuotyčiai

Tarp šimtų Miko Petrausko laišku, kuriuose atsipindė tų laikų jo veikla čia 1907 m. atvykus į JAV, yra gana įdomių pasisakymų. Pradėjęs rengti pirmuosius koncertus Naujoje Anglijoje, salinių salėse. Laikė koncerto alaus pardavėjų par-davinėdavo klausytojams alų. Kai M. Petrauskas nustojęs dai-nuoti prašydavo laike dainavi-mo laikytis ramiai, nepardavi-nėti alaus, salinininkas įpykęs, atėjęs salėn, paprašydavo kon-certą nutraukti, grąžindavo už salę įmokėtus pinigus, pareišk-damas, kad negadintų jam savo dainavimu biznio...

Tokių įvykių būvę keletą. Pa-stebėjo ilgai, kad liaudies ne-turi supratimo apie koncertus ir svertimomis kalbomis dainuo-jamos programos dalys buvo jiems svetimos. Padainavus lia-dies dainas visi atgimdavo. Tai ir pradėję jiems harmonizuoti liaudies dainas solo ir chorams lengviausiai prieinamas. Brook-lyne, pavyzdžiui, klausytojai su-sirinkę pareikalavo, kad M. Pe-trauskas virš programos padai-nuotų Marseljetę — turėjęs tą daryti, dėl triukšmingo ir grie-žo reikalavimo. Vienoje didelė-je lietuvių kolonijoje nusibodus klausytojams programą ramiai sėdint klausyti, ložėse sėdėju-siųjų tarpe užsimėgė pasikal-bėjimai pilnu balsu. Girdi, "ma-

nėme, kad jis kažki ką čia paro-gys, o jis tik visą laiką viens gieda ir gieda, ir tai nesupran-tami" ir t.p. M. Petrauskas ne-nusigąsta tokių dalykų bet ima-si energingai darbo ir rašo, "kad ateis laikas kada jie supras me-ną, reikia tik juos pratinti". Čia jis buvo teisus. Ilgainiui o-peretėse ir koncertuose progra-ma buvo sekama rimtai.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

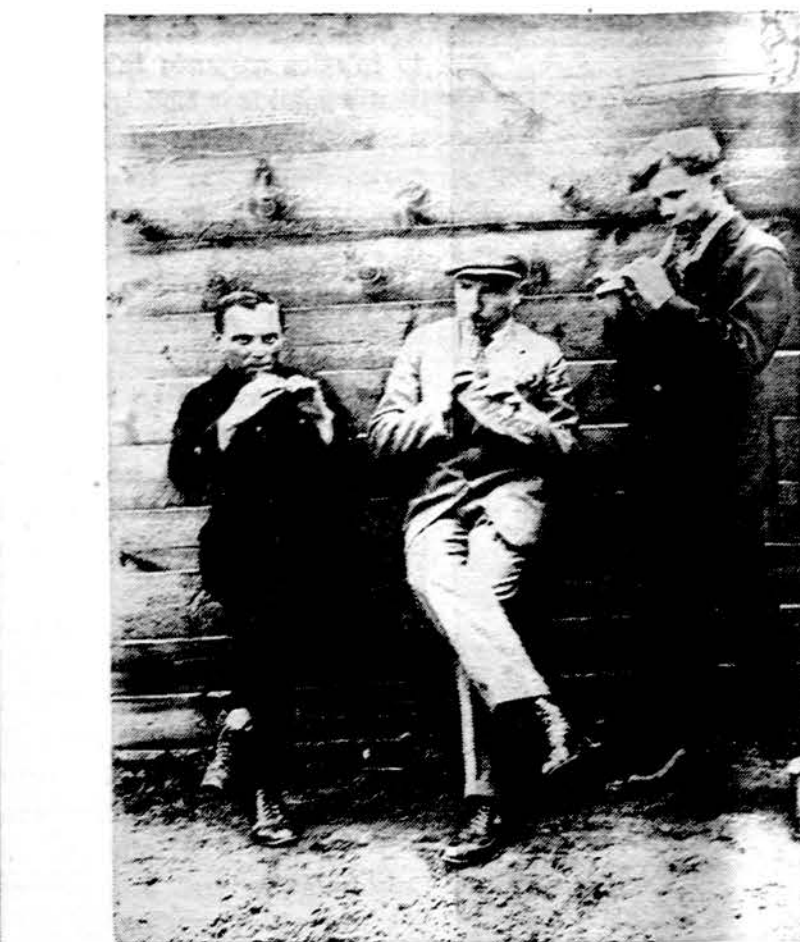
Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Liaudies instrumentų orkestrėlis. Iš kairės į dešinę: J. Narsutis, J. Bertulis ir J. Novakauskas. Nuotrauka imta prieš dešimt metų; dabar ji yra Muzikologijos archyve.

metais, Vilniuje. Virš gaidų parašyta "Svanta Lietuviška Miszia". Mišios yra parašytos komp. R. Zientarskio vardu "Msza Z odglosem" mišram cho-ru, styginių kvarteto pritari-mu arba vargonais. Mišios pri-taikintos vienam balsui su var-gonais. Tekstas verstas skam-ba sekančiai: "Su balsu, dėka-vone keliam, pas Tavę szirdis: iszganims ir malonė, o Kristau, tegul girdis". Nors leidėjo tikra pavardė nepažymėta, bet tenka manyti jog jas bus išleidęs kun. A. Burba, nes jis yra ki-lęs iš Pailių kaimo. Mūsų bib-liografai (Baltimaitis, V. Bir-žiška) rašo vietoje atspausdin-to Pailius — Paulius.

Kaip atsirado "Kur bakažė samanota"

Stai čia įdomus faktas ir apie St. Šimkaus "Kur bakažė samanota". Kai S. Šimkus-1907 jau mokėsi Varšuvos konser-vatorijoje, susidraugavo su tuo laiku ten pat besimokančiu Al. Aleksiu. Tų metų Kalėdų šven-tėms jis pasikvietė Šimkų pas savo brolių kleboną, gyvenusį Lomžos priemiestyje, kur laikė Kalėdų pas kleboną būdavo vie-tos lietuvių draugijos susirinki-mas, pamargintas dainomis, vaidinimu ir t.p. Tai programai Šimkus ant greitųjų parašė "Kur bakažė samanota" dviem balsams, sopranui ir tenorui Des-dur tonacijoje. Programo-jė šis duetas buvo atliktas Al-donos Sakalauskaitės (Ksavero Vanagėlio dukters) ir Al. Alek-sio. Tik vėliau, laikui bėgant, išsivystė ir dabartinę jos redak-ciją kokią girdime dainuojant. Taip pat ir dainos chorui, pir-masis sąsiuvinys, visos buvo parašytos Varšuvoje; kai drau-ge viename kambary abu gy-veno, Al. Aleksis visuomet bu-vo kviečiamas paklausti ir pa-reikšti savo nuomonę dėl har-monizuotų melodijų mišram chorui. Jos, kaip ir "Bakužė...", buvo išleistos Petrapily Šimkui studijuojant, kurios įvairių spaudoje rašančių yra laikomos parašytomis Petrapily, bet M. Archyve esą laikai tokios pa-reiškimus išsklaido.

Rageliai

Įdomus unikato likutis nuo-traukoje (Lietuvoje laike karo originalūs rageliai yra žuvę), kur rageliais griežia (Klaipėdos konservatorijos studentai), iš kairės: J. Narsutis, J. Bertulis ir J. Novakauskas — abu pa-starieji dabar kompozitoriai, turi įdomią istoriją. Tais rageliais apie 1826 m. grieždavo baudišiauninkas Ru-zas Gambres dvaro savininkui laike kapinių pamaldų, svečiams pasiklausti ir t.p. Už tai raga-lių trijųkės vedėjas Ruzas bu-vo labai savininko mėgiamas ir vaišinamas. Du didieji rageliai yra ožio, mažasis avino. Ruza turėjo sugalvojęs savotiškus

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, kiti iš pavydo ē-naes, sekantių, nešvarių žygių. Kai A. Pocius su savo sužadē-tine Ona Klimaitė 1914 m. ren-gė riau House patalpoje kon-certą Chicagoje, išvakarėse bu-vo paeistos atvirutės su kari-katura, rodant kad O. Klimaitė scenoje dainuoja, A. Pocius jai pritaria fortepijonu, cilindri-pasidėjęs ant grindų, o klausy-tojai miega, žiovuoją, knarkia ir t.p. reiktas parašytas sekan-tis: "Dvi garsiausios ypotos pa-vauly O. Klimaitė ir A. Pocius garsėji musu artistai ir kaip tikrai jie visuomene užganėdi-na. (Kalba netaisoma). Žmones kurie lanko vakarus kur dai-nuoja p-le O. Klimaite ir kur skambina ant piano garsus mu-su profezorius A. Pocius, kaip iš tesu jie jaučiasi tam vakare esant. Visi tuojaus pradeda žo-vauti ir miega kaip išgirsta O. Klimaite toki gražu balsai, kaip tik kad kažku pjojviasi ir A. Pocius ant piano skambi-nima ir kaip monkes pasijudi-nimus. Žmogui atsilankiusiam ta vakara kur juodu yra visai kitaip išrodo negu kaip jos gar-sinama. O. Klimaite baigė Ka-čiu konservatorija, A. Pocius pabaigė Mulkio konservatorija ir dabar mulkina visuomene". Palikę panašius juokingus ir drauge skaudžius dalykus, ku-riuos vaizduoja minėti pavyz-džiai — tokių būta nemažai kolonijose — pažūrėkime į pla-katų pasaulį. Ten randame ga-na linksmy dalykų.

Komp. Pocius ir Klimaitės koncertai

Panašiai būvo elgiamasi ir su kitu, jau mirusiu, muzikos vei-kėju: kai jis ramiausiai kon-certus rengė, k

SAULĖ LIEJAS PRO VITRAŽĄ

Popietė pas dail. V. K. Jonyną

PAULIUS JUKIUS, Brooklyn, N. Y.

New Yorke, nuvažiuojęs į maicos traukinio liniją iki ga-
lo ir dar paėjėjęs, pamatys di-
delius langus. Juose įstatyta
vitražų ir įvairių spalvotų stik-
lų. Ant durų — Jonyno ir She-
hards studija.

Tokias studijas aplankyti įdo-
mu. Užsukau. Vienas senyvas
žmogus pakėlė akis nuo darbo
ir rūstus pažvelgė. Jis deiman-
tu vikriai rašo kreivas linijas
stikle ir nustebė, kad kažkas
jį trūkdo. Kai iš kito kambario
atsiliepė pats "bosas", dail. V.
K. Jonynas, senis sušvelnėjo ir
mojo galva — eik.

Dailininkas apsilvilkęs baltu
chalatu, papūtęs barzdą. Jis pa-
našus į rašytoją Hemingway.
Tuo metu jis piešė ant sienos
didelę figūrą. Prieš anglim, pri-
rišta prie ilgos lazdos galo.

— Tu neįsivaizduoji, koks
džiaugsmas taip piešti! Kokios
didelės figūros! — tarė jis
linksma, trindamas rankas.

Šalia du darbininkai iš ritu-
lio vyniojo popierių ir tiesė ant
stalo. Išgirdė lietuvišką šneką,
nustebė sušūrio.

Dail. V. K. Jonynas padėjo
savo lazda ir nusivedė tolyn.
Kitame kambarėje radome su-
rikiuotą lentynas, kur sudėta
daug spalvoto stiklo.

— Ir kur dėti tokią galybę?
Ar stogus dengsi? — paklau-
siau.

— Brolau, stiklines sienas
statai, — suklego ir nusivedė
kur stovi krosnis. Čia pareng-
tus stiklus pakiša, lyg pyragai-
čius, ir negailestingai kepa, kol
spalva įverda į stiklą.

Studiją užima pusantro na-
mo. Pirmas aukštas dar įsijun-
gia į gretimą namą. Antrasis
aukštas paliktas švaram dar-
bam ir kūrybai. Čia yra rašinė,
specialių stalų, kur parengiami
priešiniai, kur dažomas stiklas.
Ant sienos radau sukabintus
dvylikos apaštalių piešinius. Dai-
lininkas tuoj paaiškino, kad jie
bus išpinti lontoje ir įstatyti
už didžiojo altoriaus.

Šiam aukšte yra ir du studi-
jiniai kambariai, ir svečių kam-
barys su šaldytuvu ir alumi.

— Kas naujo studijoje? —
paklausiau.

V. K. Jonynas visada yra pa-
sirengęs tokiam klausimui. Jis
tuoj padėjo ant stalo naujus
projektus ir popierių pluoštą.

— Paskaityk. Trumpai suglan-
dus, laimėjom konkursą.

Pasigėlėdamas jo raštu ir
paties dailininko žodžiu, suži-
nojam štai ką: Notre Dame,
Wilton, Conn, seserys mokyto-
jos stotasi gana modernią kop-
lyčią, kurios dvi sienos pavers-
tos vitražais. Architektas su
statytojais paskelbė konkursą
ir pakvietė šias firmas: Jonyno
-Shefardo, Jean-Jacques Duval,
Lamb, Max Ingrand, Jean Ba-
rillet, Conrad Schmitt, Ram-
busch Decorating Co. Pirmoji
premią kartu ir užsakymas a-
titeko dail. V. K. Jonyno prista-
tytam projektui.

Iš padarytų eskizų šviečia
geltonos ir žydrios spalvos. Jos
tiesiog birtė byra įvairiom for-
moms, žaidžia ir sustoja ties pie-
šiniu, kuris vaizduoja temą.
Piešinys drąsus laisvas, bet ne-
visai abstraktus. Tema lengvai
atpažįstama. Vitražai labai di-
deli. Pradžioje jie eina nuo lu-
bų iki grindų. Toliau, į altoriaus
pusę, jų aukštis mažėja, o pla-
tumasis didėja.

Vitražai buvo išrinkti už jų
spalvingumą, dinamišką ir mo-
dernumą. Dabar studija pieši-
nius perveda į natūralų didu-
mą ir išpildo pačius vitražus.

Laimėjus konkursą, prisista-
tė ir pats architektas ir atsine-
šė savus rūpėjimus. Reikėjo jam
prie didžiojo altoriaus 12 apaš-
talių, Kryžiaus Kelio. Ir šiam
reikale patalkino Jonyno stu-
dija.

Studijoje šiuo metu yra bai-
giami vitražai ir naujai stato-
mai prel. J. Balkūno bažnyčiai
Maspethe, N. Y. Netip seniai
jis baigė vitražus ir altorių de-
koravimus Christian Brothers
vienuolyno mokyklos koplyčiai
Narragansett, R. I. Tie vitražai
įdomūs tuo, kad jie eina per vi-
są sieną, nuo grindų iki lubų.
Piešiniai taip pat modernūs. Į
vitražus įkomponuoti ir stikli-
niai Kryžiaus Keliai — Stacijos.

Be šių darbų V. K. Jonynas
yra sukūręs vitražus pranci-
šonų koplyčioms Kennebunk-
porte, Me., Booklyne, N. Y.,
Marquette Parko lietuvių baž-
nyčiai Chicagoje ir E. St. Louis
lietuvių bažnyčiai.

Mums besikalbant, atėjo ir
penkta valanda. Darbininkai iš-
dundėjo namo. Išėjome ir mes.
V. K. Jonynas gyvena savo na-
muose atskirai nuo studijos. Na-
mai atremontuoti, paversti lyg
galerija.

Dailininkas labai mėgsta
sodelį ir gėles

Tai ir čia sustojome kieme,
kur pilna visokių gėlių, vais-
medžių, jo paties sodindintų ir
skiepytų. Mėgsta jis ir karve-
lius ir garazę turi didelį kar-
velyną. Parodo ir jį svečiam.

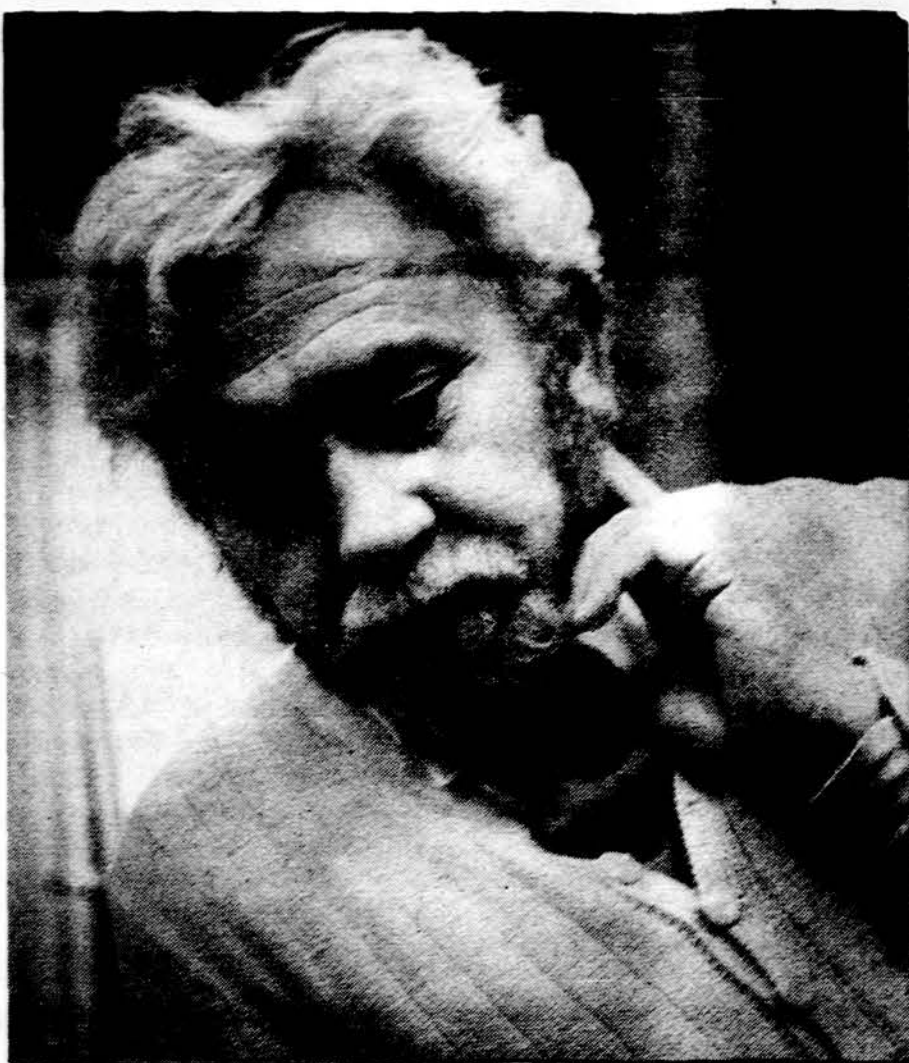
Tada užkopė į jo butą. Čia
pilna knygų, paveikslų, jo spal-
vingų akvarelių. Čia, brolau,
laikykis. Iš sandėlio ištraukia
aplankus ir rodo spalvingas ak-
vareles, įvairius piešinius. Šioje

KULTŪRINE KRONIKA

• **Dr. Alfonsas Šešplaukis**,
dėstas Columbia universitete,
parasė studiją "Adam Mickie-
wicz and Lithuania" (20 pusl.),
išspausdino Immaculata spaus-
tuvė Putname, Conn. Į šį ne-
torą leidinį autorius įstengė su-
spausinti suglaustai nusakytą A-
domo Mickevičiaus gyvenimą ir
apibūdinti jo svarbiuosius kū-
rinimus. Dr. Šešplaukis panaudo-
jo kiekvieną progą iškelti Ad-
mickevičiaus ryšį su Lietuva.
Jau viršeliuose duodamos trys
Ad. Mickevičiaus poezijos iš-
traukos (G. R. Noyes ir D. P.
Radin išverstos į anglų kalbą)
— iš "Pono Tado" ir "Limo so-
netų" — visos pabrėžia Ad. Mi-
ckevičiaus meilę Lietuvai.

Adomas Mickevičius yra pir-
ma lankęs dominikonų mokyk-
lą Naugarduke, o paskiau Vil-
niaus universitetą. Čia, būda-
mas tik 25 m. amžiaus, už pat-
riotinę veiklą rusų areštuotas
ir ištremtas. Gyvenęs Kaune ir
Vilniuje, jis niekada nėra lan-
kęs lenkų kultūrinių centrų:
Varšuvos ir Krokuvos, o iš-
tremtas jau nebeturėjo galimy-
bės grįžti į Lietuvą ar Lenkiją.
Išvežtas į Rusiją, turėjo progos
susidraugauti su Puškinu, kuris
bandė versti į rusų kalbą "Kon-
radą Wallenrodą". Lankydams
Goethe, minintį 80 m. amžiaus
sukaktį, Ad. Mickevičius sudomi-
no jį lietuviškomis dainomis.
Lankydamsis Romoje Micke-
vičius pergyveno gilų religinį at-
sinaujimą.

Iš Romos pasuko į Dresdeną
ir Prūsiją, tikėdamasi prisijung-
ti prie sukilėlių prieš masko-
lius, tačiau negalėjo pereiti sienos
ir tada su kitais lietuvių ir
lenkų emigrantais nutarė pa-
siekti Paryžių. Čia ir parašė sa-
vo geriausią kūrinių "Poną Ta-

Dail. Vytautas K. Jonynas

studijoje jis dirba savaitgaliais
ir laisvu laiku. Čia jam malo-
niausiai — taškytis ir lietus
spalvom.

— Ar dabar neraižote me-
džio?

— Baisiai maža laiko. Ir akys
kiek pavargę. Bet reikės, rei-
kės... — jis nutęsia ir parodo
paskutinius savo medžio raži-
nius.

Apačioje suklego balsai. Gri-
žo žmona ir dukrelė Giedrutė,
studentė. Kai nori atsisveikinti,
tuoj sulaiko visi — dar reikia
prie stalo pakalbėti visais me-
no klausimais.

Atsisveikindamas esi paveik-
tas tos dinaminės dailininko as-
menybės. Perėjo jis įvairius sti-
lius ir jį sluoksnius, bet nieka-
da nesustingęs. Jis raizė medį
ir dabar piešia akvareles, kuria
vitražus ir net architektūrinius
projektus. Ir tas dinamizmas
bei kūrybingumas sužavė.

da), kuriame taip gyva Lietu-
vos nostalgija.

Dr. Šešplaukis paduoda pran-
cūzišką ištrauką iš Ad. Micke-
vičiaus paskaitų College de
France, kur tas didysis poetas
pasakojo apie lietuviškų dainų
tyrumą; jose nėra nešvarumo
ar neleistino laisvumo; ano Mi-
ckevičiaus, garbingo lietuvių
šeimoje neskamba nešvarūs žo-
džiai. Kaip žinome, Mickevičius
mirė eidamas 57 m. amžiaus,
nuvykęs į Turkiją organizuoti
legionų prieš caro priespaudą,
ir čia užsikrėtęs choleros epi-
demijos metu.

Gerei, kad dr. Šešplaukis lei-
dinio gale duoda gausią bibli-
ografiją apie Apie A. Mickevičių
anglų, vokiečių, prancūzų, lie-
tuvių, lenkų kalbomis.

• **Janina Nurinė-Pakšienė**,
artėjant a. a. prof. K. Pakšto
mirties metinėms (rugs. 11 d.),
parasė pluoštą eilėraščių, ku-
riais perteikia savo pagarbą,
meilę didžiajam velioniui ir rei-
škia gaudų gailę dėl jo mirties.
Su poetės jautrumu J. Nurinė
vienoje raudoje sakosi norinti
atrasti iš Uspalių akme-
nų baltą, kad jis būtų leng-
vesnis velioniui už puošniausią
marmorą šaltą. Eilėrašty "Už-
merkto akys" J. Nurinė sako:
"Ar sutemos ledinės / Atšildė
tau rankas, / Kai tavo mylimo-
ji / Bučiuoju, glostė jas?.. /
Kuzdėjo ji tau žodžius, / Mie-
liausias iš visų, / Tik tu nebe-
atvėrei / Jau užmerktų akių..."

/ Užmerkto tavo akys, / Už-
merkto amžinai, / Lyg plas-
dancios dvi žvakės, / Man švie-
tė neseniai..."

• **Sieninį savaitinį** nuplėšia-
mą kalendorių ruošiasi išleisti
Hamburgo lietuviai.

• **Bernardo Žukausko** knyga
"Pirmojo pasaulinio karo tren-
ty" — jau platinama knygų
rinkoje. Tai gausus atsiminimų
pluoštas, ejęs atkarpa "Draugė",
bet, dėl iškeliama visos
eilės neužmirštamų faktų, iš-
leistas atskiru leidiniu. Išleido
Lietuvių Krikščioniškosios De-
mokratijos Studijų klubai. Kny-
ga turi 136 pusl., kainuoja
\$1.50. Įžangoje autorius sumi-
ni, kad tie atsiminimai surašyti
ypač prel. M. Krupavičiui pra-
šant.

Savo atsiminimuose autorius
nupasakoja ateitininkų veiklą
prieš pirmą Pasaulinį karą ir
karo metu, ypač Vilniuje, o la-
biausiai — Voroneže. Aptaria
ir kitas sroves. Žvelgia į ateiti-
ninkų darbą sekiojose, tremti-
nius globojant, pirmosios rusų
revoliucijos metu; nusako Pe-
trogrado lietuvių seimo eiga,
krikščionių demokratų konfe-
renciją ir įvykius po jos; pa-
vaizduoja antrosios revoliucijos
pančius, paskutines tremties
dienas.

Taipgi — autoriaus atsimini-
mai koncentruojasi į Didžiojo
karo ir pokario įvykius tarp
lietuvių tremtinių Rusijoje. Au-
torius gerai atsimena eilę
smulkmenų, pasakoja gyvai ir
įdomiai. Pro skaitytojo akis,
kaip ekrane, prabėga visos ei-
lės mūsų didžiųjų visuomeninės
šulų jaunystės metai. Leidiny-
skaitytomas lengvai, yra intrigu-
jantis ir jį verta perskaityti.

• **25 m. kai Jonas Raupys**
mirė suena šiemet. Buvo mati-
ninkas, aktyvus kultūros dar-
be. Buvo kilęs iš Ceičių km.,
Juodupės vis., Rokiškio aps.
Karo metu buvo evakuotas su
Kauno gubernijos žemėtvarkos
įstaiga į Rusiją. 1917 m. su ki-
tais matininkais Tverės mieste
įsteigė Lietuvių Matininkų są-
jungą, kuri rūpinosi ir lietuvių
politine veikla, tik prisidengus
nekalto vardu, 1918 m. grįžo
į Lietuvą. Tokią pat sąjungą
įsteigė ir Lietuvoje, bet jau pro
fesinę ir kultūrinę. Trumpą lai-
ką tarnavo Žemės ūkio Minis-
terijoje, vėliau perėjo į kultūri-
nės sritį, atidarė knygyną, kurį
pavadino "Aušra". Šis knygynas
veikė iki 1930 metų, išlei-
dęs per 50 įvairių leidinių, ypač
gрозinės literatūros. Jis buvo
vienas iniciatorių Lietuvių-Lat-
vių Vieniybės d-jos ir ligametis
pirmininkas. Organizavo eks-
kursijas bei suvažiavimus ir
įvairias pramogas pažinti latvių
tautos kultūrą, istoriją ir kt.
Bendradarbiavo ir spausdoje. Mi-
rė Kaune, sulaukęs 60 m. am-
žiaus. (jv.)

• **Poetė Julija Švabaitė** pa-
ruošė keliolika eilėraščių tekstų,
kurie bus panaudoti "Draugui"
spausdinant kalėdinių sveikini-
mų korteles.

• **A. a. prof. dr. Kazio Pakš-**
to mirties atgarsį laisvojo pa-
saulio spaudoje bibliografiją su-
darė Aleksandras Ružancovas,
paruošdamas iš to Lietuvių
Bibliografinės tarnybos leidinį
Nr. 44 Išleistas nedidelis tira-
žas; suglausto rašto susidaro
net 13 pusl. A. Ružancovas pa-
žymi, kad jo pažintis su vėli-
niu prasidėjo nuo to meto, kai
prof. K. Pakštas rašė "Politinę
Baltijos respublikų geografiją"
ir kai rinkdamas medžiagą, ėmė
lankytis kariuomenės bibliote-
koje.

Iš surinktų A. Ružancevo
duomenų matyti, kad a. a. K.
Pakšto mirtį plačiau paminėjo
laikraščiai ir žurnalai: Argenti-
nos Lietuvių Balsas, Darbinin-
kas, Draugas (čia rašė L. Ši-
mutis, prof. St. Kolupaila, B.
Lukoševičius, prof. J. Meškaus-
kas, dr. G. Valančius, ir kt.),
Elta-Press, Europos Lietuvis,
Garsas, Į Laisvę, Keleivis, Lai-
kas (Argentinoje), Mūsų Lie-
tuva (Brazilijoje), Naujienos,
Nepriklausoma Lietuva, Pran-
cūzijos Lietuvių Žinios, Sanda-
ra, Šūkrys, Tėvynė, Tėviškės
Žiburiai, Vienybė, Aidai.

Šiose bibliografinėse žiniose
A. Ružancovas ne tik paduoda
numerius ir puslapius, kuriuose
apie garbingąjį vėlionį buvo ra-
šyta, bet taipgi pacituoja ir
svarbiausias straipsnio mintis.
Šios bibliografinės žinios tai
gražus kultūrinis paminklas ve-
lioniui.

• **25 m. nuo Stanislovo Pu-
zino** mirties suėjo rugpjūčio 1
d. Buvo poetas, laikraštinkas,
karininkas. Gimęs 1891 m. sau-
sio 16 d. Nemunėlio-Radviliškio
je, Biržų aps. Gatėnoje baigė
karo mokyklą. Dalyvavo Didžia-
jame kare, tarnaudamas įvairi-
uose Rusijos kariuomenės pul-
kuose. Vėliau, perėjo į lietuvių
atsargos batalioną Smolenske.
Buvo įmaišytas ir raudonąją ar-
miją, bet jam pasisekė išsprū-
sti; grįžo į Lietuvą. Įsijungė į
savanorių eiles ir kaip karininkas
dalyvavo kautynėse; pra-
džioj 2 pėstininkų pulke, paskui
— 11 pėst. pulke. Tarnavo Bir-
žų komendantūroje ir 9 pėst.
pulke iki 1923 m. Perėjo iš ka-
riuomenės į pasienio policiją.
Buvo du kartus sužeistas. Ap-
dovanotas Vyčių kryžiaus V
laipsniu. Bendradarbiavo įvai-
riuose anų metų laikraščiuose,
ypač karinėje spaudoje, kaip Ka-

MĖNULIO UŽTEMIMAS

ALEKSANDRAS RA DZIUS, Baltimore, Md.

Sio mėnesio 25 dienos vaka-
re įvyks gana įdomus mėnulio
užtemimas. Rytinė JAV daly-
jis bus patogus stebėti visiems,
kas bent kiek domisi dangaus
reikšniais.

Žemės pusiausėslis palies
mėnulį 8.36 val. vasaros laiku,
kadangi pusiausėslis neturi aiš-
kios ribos, tai šis momentas
paprastai nėra lengvai paste-
bijamas. Patsai šėslis užgaus
mėnulį 9.35 val. Nuo to mo-
mento jau galima bus matyti,
kaip šėslėlo riba slinks mėnu-
lio disku, tartum rydama vie-
ną po kitos mėnulio dėmes.
Užtemimo vidury bus 11.08
val. Tada mėnulis bus labiau-
siai užtemdytas. 12.41 val. jis
išsilaivins iš šėslėlo, o 1.40
val. nakties galutinai išsprūs
ir iš pusiausėslėlo glėbio.

Vakarinė JAV daly stebė-
tojams bus kiek blogiau. Ten,
užtemimui prasidedant, mėnu-
lis dar nebus patekęs. Bet jie
turės progos pasidžiaugti tokiu
užtemimo reiškinio, kurio ne-
galės regėti rytiniai JAV gy-
ventojai. Pvz. Los Angeles ra-
jone užtemęs mėnulis patekės
20 minučių prieš saulei nusi-
leidžiant ir trumpą laiką gali-

ma bus matyti ir saulę ir už-
temusį mėnulį viršum horizon-
to, tik vieną vakaruose, o kitą
rytuose. Nors tuo momentu ir
saulė, ir mėnulis ir žemė bus
vienoj linioje, bet žemės atmo-
sferos refrakcija išsklės mėnulio
ir saulės vaizdus aukštn.

Tiesą pasakius, šis užtemi-
mas nebus visiškasis mėnulio už-
temimas. Aštuonios tūkstanto-
sios disko skersmens dalys liks
neuždengtos ir dėl to apatinė
mėnulio dalis, siaurasis piau-
tas, bus, palyginti, šviesus. Šis
fenomenas bus ypač įdomus
tiems, kurie bandys fotografuo-
ti užtemusį mėnulį.

Viena iš problemų, kurias
mėnulio užtemimai sukelia, yra
tikrasis žemės šėslėlo diametras.
Stebėjimai rodo, kad tasai dia-
metras visada būna didesnis,
negu geometriškasis sprendimas
rodo.

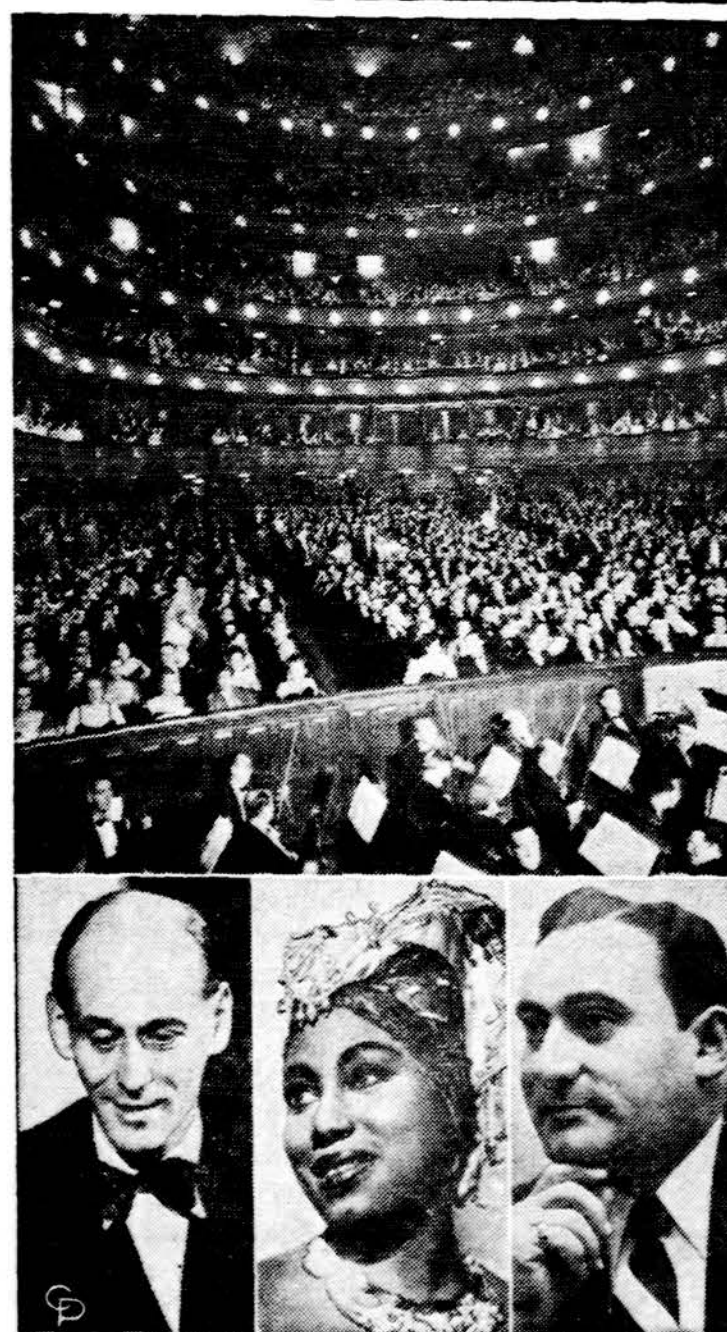
Skirtumas tarp stebėjimais
nustatyto diametro ir geomet-
riškai apskaičiuoto kiekvieno
užtemimo metu gaunamas vis
kitoks. Kodėl taip yra, astrono-
mai dar negali išaiškinti. Todėl
jie stengiasi kaip galima dau-
giau stebėjimo davinių surinkti.

ry, Trimite, Atspindžius ir kt.
Daugiausia rašė eilėraščių. Išė-
jo 90 metų kai gimė vienas pir-
mųjų lietuvių muzikų profesio-
nalų ir pedagogų, Ignas Priel-
gauskas; taipgi suėjo penkeri
metai kai jis mirė Vilniuje. Gi-
mė Norvaišų km., Plungės vis.,
Telsių aps. Mokėsi Liepojuje ir
1889 m., Varšuvos muzikos ins-
titute, kur pasizymėjo gabu-
miais. 1903 m. pakviestas toje
pačioje muzikos mokykloje dė-
styti fortepijoną. 1913 m. jam su-
teiktas profesoriaus vardas.
Grįžęs į Lietuvą, tuoj buvo į-
jungtas į darbą, steigiant Klai-
pėdos Muzikos mokyklą, kur jis
pakviestas dėstyti. 1930-1937
m. šios muzikos mokyklos diri-
gktorius. Vėliau, nuo 1939 iki
pat mirties — 1956 m. — Šiau-
lių muzikos mokyklos dėstyto-
jas. Jis visą amžių dirbo tik
muzikai ir pasiliko ištikimas
Lietuvai. Net ir profesoriaus
vardas buvo atimtas, o paliktas
paprastu muzikos mokytoju,
kad nemokėjo prisitaikinti.

• **Inž. dr. A. Damašis** daly-
vavo tarptautiniame chemikų
suvažiavime Montrealyje, kur
buvo atvykęs 800 atstovų iš
36 valstybių. Suvažiavimas bu-
vo daugiausia skirtas polimeri-
nės chemijos specialistams. Ta-
me pat suvažiavime dalyvavo
ir JAV lietuvis dr. Pagonis ir
Lietuvos vokiečių Maneke.

• **Platu straipsnį apie Bažny-
čios padėtį Lietuvoje** išsidėjo vo-
kiečių leidinys "Maria vom gu-
ten Rat". Straipsnio autorius
kun. A. Bernatonis.

• **Apie 100 lietuvių jau yra**
baigę aukštuosius mokslus Ar-
gentinoje. Dar keli šimtai stu-
dentų lanko įvairias aukštąsias
mokyklas.

Metropolitan opera spalio 23 d. turinti pradėti savo 77-tą sezoną
New York. Viršuje — publika, vidury — orkestras. Tačiau vyr.
operos menedžeris Rudolf Bing (kairėje) pranešė, kad opera šia-
me sezone nepasirodys, jeigu nepavyks susitariti su orkestru. Pir-
muoju pastatymu buvo numatyta Puccini opera "Aukštinis vakarų
mergaitė". Tos operos žvaigždės — sopranas Leontyne Price (vidu-
ry) ir tenoras Richard Tucker (dešinėje).

Yra sukūręs ir muzikinių kū-
rinų bei parašęs šimtus straips-
nių muzikiniiais klausimais. Jo
plačiai bendradarbiavimas ir Ne-
priklausomos Lietuvos laikais
ir, net svetimtaučiu spaudoje.
Ypač, daug jo straipsnių ėjo
lenkų ir rusų spaudoje. Ignas
Prielgauskas buvo sulietuvinęs
savo pavardę į Giedaudas. (jv.)

• **Dail. Vytautas Palaima**, ta-
pytojas-dekoratorius, rugpjūčio
21 d. mini savo amžiaus 50 me-
tų sukaktį. Gimęs Peterburge.
Kauno Meno mokykloje mokėsi
tapybos. Baigė 1931 m. Dar
būdamas mokykloje, pasizymė-
jo kaip geras dekoratorius. Jau
1932 m. pakviestas Kauno tea-
tro, vėliau Šiaulių ir Klaipėdos
teatrų dekoratorium. 1940-1948
m. dirbo Vilniaus Vals. Dramos
teatre. Be to, 1945 m. pakvies-
tas tapybos mokytojumi į Dai-
lės institutą. Jis per tą 30 me-
tų yra sukūręs per 100 sceno-
vaizdžių bei kostiumų. Daug
ilustravęs ir knygų. Pasizymė-
jis ir plakatuose. Davęs ir ge-
rų peizažų, portretų. Žinomas
ir periodikoje meno kritika bei
raštais meno klausimais. Pasku-
tinių laikų kiek daugiau atsidė-
jęs, kartu su dr. H. Kairiūkš-
tyte-Jacynienė, studijuoja lietu-
vių tautinius drabužius ir yra
parašęs eilių studijų. Gyvena
Vilniuje. (jv.)